

The Project Gutenberg eBook of Honkakannel 1

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Honkakannel 1

Author: Esa Paavo-Kallio

Release date: October 4, 2008 [eBook #26773]

Most recently updated: January 4, 2021

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HONKAKANNEL 1 ***

Produced by Matti Järvinen and Distributed Proofreaders Europe.

HONKAKANNEL

I

KIELTEN VIRITYS

Es. Paavo-Kallio

Ensimmäisen kerran julkaistu 1886.

HONKAKANNEL

I.

KIELTEN VIRITYS.

Sisältö.

Sivu.

Luettuani J. H. Erkon "Uusia runoelmia".....	1.
Kaksi kannelta.....	2.
Väinö soittaa.....	4.
Väinön laulu.....	6.
Säveleitä metsässä.....	8.
Liitto.....	9.
Saiman lintu.....	11.
Viime matka.....	12.
Valkoilija.....	13.
Vuohensilmä.....	14.
Luojan kukat.....	15.
Kumpi onnekkaampi.....	16.
Virhe kaunistaa.....	17.
Valhepuna.....	18.
Iltakello.....	19.
Kamala vieras.....	20.
Kullankuva.....	21.
Sairas, terve.....	22.
Kadonnut Helmi.....	23.
Langennut tähti.....	25.
Tulipalossa.....	26.
Murhanhalu.....	28.
Kankuri.....	29.
Lääkäri.....	30.
Tähtein tutkia.....	31.
Nyt, sitten.....	32.
Taidenieikka.....	33.
Kamala seikka.....	35.
Pappilan kosiat.....	36.
Kumpi oikeassa.....	38.
Miks' ei onnistu.....	39.
Kumma kello.....	40.
Labyrintti.....	41.
Varpu raukka.....	42.
Oja.....	43.
Koivumme.....	44.
Merellä.....	45.
Vapaus.....	47.
Mikä neuvoksi tulisi.....	49.
Perkeleen paula.....	50.
Autuus.....	51.
Kadotus.....	52.
Takki petti.....	53.
Muutoksia.....	54.
"Juurikkaat kuin Seiloon päitä".....	55.
Vahingoita.....	56.
Sovinto.....	57.
Kaksi kyyneltä.....	59.
Luonnontiedettä.....	60.
"Susuu".....	61.
Niinpä muinen minäkin.....	62.
Piiloja.....	63.
"Yks' on poissa".....	65.
Kodin tyttö.....	66.
Köyhä kansa.....	67.
Haudalla.....	68.
Hän muuttui enkeliksi.....	69.
Sankari.....	70.
Liperaali.....	71.
Neila löysi kullan toisen.....	72.
Älä sure neitonen.....	78.
Kielletty heelmä.....	74.
Ystävänä kuva.....	75.
Savon tyttö.....	76.

Pohjan tyttö.....	77.
Savon ja Pohjan tyttö.....	79.
Suntiopojan muistikirjaan.....	81.
Riennä aika.....	82.
Siskokulta.....	83.
Miekalle työtä.....	84.
Kahden vaiheella.....	86.
Pikku Katri.....	88.
Kotiin, kotiin.....	89.
Kadonnut tunne.....	91.
Iidalle.....	92.
Sorsain lähtö.....	93.
Autuuteni.....	96.
Sortunut kantelo.....	97.
Poistunut.....	99.
Kyyhkyislakka.....	101.
Keskiyöllä.....	103.
Sumulla.....	104.
Nuorille.....	105.
Toukokuun 23 päivä I.....	106.
" " " II.....	108.
Aamusta iltaan.....	109.
Impyselle.....	110.
Uusi koti.....	111.
Helga raukka.....	113.
Miekka seinällä.....	116.
Ei, vaan.....	118.
Haudan kaivaja.....	120.
Soitonvoima.....	122.
Kerta kosten.....	124.
Eräälle arvostelijalle.....	126.
Lapsuuteni ajoilta IV.....	128.
" " V.....	130.
" " VI.....	132.
" " VII.....	134.
" " VIII.....	134.
" " IX.....	136.
" " X.....	136.
" " XI.....	137.
" " XII.....	138.
" " XIII.....	140.
Lapsuuteni ajoilta XIV.....	142.
" " XV.....	147.
" " XVI.....	151.
" " XVII.....	152.
" " XVIII.....	153.
" " XIX.....	154.
" " XX.....	155.
" " XXI.....	156.
" " XXII.....	157.
" " XXIII.....	159.

Luettuani J. H. Erkon

"Uusia Runoelmia".

Kerran soisin helkkiväksi
Kanteloni kotoisen —
Pohjan peippo täältä läksi
Luokse lännen impyen,
Tässä tuhat suuteloita
Impyksen — no, katsos noita!

Hurmemehu kieleltänsä
Solui, peipon juotteli,
Vihki lauluun, äänessänsä
Uusi kieli värähti,
Perussävel tuttu vainen
On, ja se on suomalainen.

Nouda, peippo, saloillemme
Eteläistä purppuraa,
Loihde kukkaan kinoksemme,
Vehmakkaaksi kalve maa!
Sua suuri Suomen kansa
Muistaa sydänaarteillansa.

Kaksi kannelta.

Väinö, virtasen kuningas,
Tässä ennen laulut laati;
Norot notkui, paadet paukkui,
Taivon kansi kalkahteli.

Onko tässä nuorisossa
Nousevassa, kasvavassa,
Joka soiton valloittaisi
Suurelta sukuisältä,
Kuninkaalta kannelkullan?

Ei oo tässä nuorisossa
Nousevassa, kasvavassa
Tämän pulmun purkajata,
Kanteloisen päästäjätä;
Poikaset alulla vasta,
Vielä kesken kasvuansa,
Arkamielet, kunnottomat.

Kons'ei Väinön kannelkullan
Soittajata, kymmenkielen,
Niin mä aikani kuluksi,
Omaksi iloksi vainen
Tuota honkakanteletta,
Yksikielistä ramua
Oottaissäni kaijuttelen.

Väinö maakivellä istui,
Paaterolla poukutteli,
Minä pirtin kulmakkeessa
Jouhisomman suikuttelen;
Väinön soitto taivahille
Kuului, salot, salmet halkoi,
Minä torakkain iloksi,
Sirkat tanssiin taivuttelen;
Väinö pitkän yön perästä
Päivän suori soitollansa,
Minä alan keskiyöllä,
Ett'ei naista naurattaisi,
Kun ma pilpatan pahasti;
Väinö viime kerran soitti
Matkavenheen saatuansa,
Ilmoihin ylettyänsä,
Minä kuopan vierustalla
Satalevon saatuani;
Väinö soittaa taivahilla
Henkien iki-iloksi,

Min' oon vaiti mullan alla
Vuottain viljon veljyttäni.

Kaiju, kaiju kanteloinen,
Virttä paha vierettele,
Ettei loppuisi peräti
Soitto Suomemme saloilta,
Laulun kaiku Karjalasta!

Väinö soittaa.

Väinö kulta halmeillansa
Helkyttävi kanneltansa,
Veden neidot herkeävät
Leikistänsä niin;
Metsän neidot piiloissansa
Herää sammalvuoteiltansa,
Kumma soitto kajullansa
Tunki unelmiin.

Tyttö niemen kannaksella
Uinuu kaislavuotehella,
Hänt' on Väinön kanteleella
Voima uuvuttaa;
Tyttö kaislavuoteeltansa
Heräjä ei konsanansa,
Herran hely unelmiin sen
Saattoi ijäisiin.

Kontiomme konnun jätti,
Silmistänsä helmet lähti,
Ne hän paksuin kämmeninsä
Pyyhki, kuunteli;
Päänsä painoi kämmenille,
Uudet helmet taasen niille
Valui, nousi linjaksensa,
Ääntä läheni.

Mesikämmen naudan kanssa,
Susi, lammas seuranansa,
Saapuu soittoon, vieraitansa
Väinö huvittaa,
Tanssii sormet kielosilla,
Kyynel kannen reunamilla.
Ilma kaikuu — ihanaa!
Oi taivas! ihanaa!

Poskipäillä Väinämöisen
Hehkuu rusko nuorukaisen,
Silmä immen ihanuutta
Välkkyy kuvastaan;
Säveljakso kannelkullan
Iloisampi taasen kuullaan,
Kyynel tanssii kantelolla —
Kaunis tosiaan!

Päivän ruunu, aurinkoinen,
Kuu hut, illan armahainen,
Läksi pilvilinnastansa
Tuota kuulemaan;
Henget maasta, taivahasta
Kanteloä kaikuvaista
Kuullessansa ollenkaan ei
Muista kotiaan.

Riemu, liike kunnahalla
Kummallinen kaikkialla,
Vieretysten ruumiillista,
Ruumiitonta on;
Ukko purpra viittanensa
Häärii kesken luomiensa,
Väinö tuskin huomaa Herran,
Soittaa suruton.

Soita, kuulu kuninkaamme,
Korkee runonruhtinaamme
Ett'ei maamme armahainen
Tomuun tukehtuisi
Viel' on nuorta Väinölässä,
Joka soiton heilunnassa
Heräjää, käy kuulemaan ja
Itse oppimaan.

Väinön laulu.

Kielet hiljaa illan tyynehessä
Kaikuu laineilta järvien,
Ahden lapset kaislavaattehessa
Lyövät kieliä kanteleen,
Ahti kajuttaapi suurta soitintaan,
Siihen tyttärensä säestävät vaan,
Vetten karja jo havahtaa
Ja ihailemaan tuota matkajaa.

Niinpä Väinön laulu korkealle
Suomen metsissä kajahuu,
Ääntä luo se Suomen taivahalle,
Sieltä maailmaan se kimmahuu,
Kertoo kansan pienen kärsimyksissään,
Jok'ei armastansa hyljää sittenkään,
Vaikka sorron on kärsinyt,
Viel' kanneltansa helkyttääpi nyt.

Suomen lasten suusta ihanainen
Mahtilaulu taas kerran soi:
Ken jo mursi ikeen muukalaisen,
Jotain muutakin tehdä voi;
Ken nyt veisi meiltä ruunun kirkkahan,
Peitsen, tapparan ja kilven hohtoisan!
Kansa osti ne verellään
Ja kirkasteli kärsimyksillään.

Nouse, nouse, suuren Suomen kansa,
Katso taivas jo ruskottaa,
Öiset peikot poistaa valollansa,
Koston henkenä leimuaa;
Ken nyt kärsimystä sulle tuonut on,
Sillä palkinton' on paikka onneton,
Heiluu miekka jo enkelin
Ja kurjan joukon hakkaa verihin!

Säveleitä metsässä.

Vaiti, hiljaa! kuunnelkaamme
Mikä humu,
Mikä kumu

Hongikossa?
Kenties siellä nähdä saamme
Tapioisen
Kanteloisen
Soitannossa.

Siirtykäämme lähemmäksi
Varovasti,
Viekkahasti
Ett'ei luulis
Pedon täällä telmääväksi,
Joka vimmain,
Murhainnoin
Ääntä kuulis.

Siirtyjissämme varovasti
Vainen yhä
Soitto pyhä
Eteneepi —
Vahvistuen ankarasti
Tuuli hyinen,
Syksyöinen
Rajuileepi.

Liitto.

Nyt, armas Helmi, kerron
Tunteeni sulle näin:
Kummulla yksin istuin,
Historia vieressään.

Kun taukos lintuin laulu,
Mit' tuossa kuuntelin,
Sain rillit nenälleni
Ja kirjan tempasin.

Mä lu'in taisteluista
Entisten veljesten,
Kuin Ruotsin, Suomen poika
Kuol' toisen vierehen.

Kuin heitä yhteen liitti
Yks' toivon tuulahdus,
Ja kuollessakin valtas
Viel' yksi kaipaus.

Miss' auhtot Suomen veri
Ja hanget purppuroi,
Sen vihki Ruotsin henki
Ja Ruotsin torvi soi.

Kun Ruotsin virrat vuosi
Ja maita kultaili,
Niin vainaat Väinön kannel
Vaijertain hautasi.

Ja rauhan toimet taasen
Riidatta suorittiin,
Ain' ystävyden hehku
Veljissä loisti niin.

Miss' oisi auttajata,
Ken riidat häätää vois,
Niin rauha rannoillemme

Runsaamman onnen tois!

Sa tänne kätes anna,
Me siihen tartumme,
Ja kaiju, kannel, kaiju
Ja vihi liittomme!

Ken tahtoo vastaan olla,
Jatkakoon riitojaan,
Vaan kunnon Suomalainen
Ei luovu liitostaan!

Saiman lintu.

Äitin pieni enkeli
Nurmen alle peitettiin,
Lintu sorja huomattiin,
Haudan luona lenteli.

Poika "Saiman lintusen"
Verkollansa pyydysti,
Häkkiin, raukan, asetti,
Kantoi Saiman äitillen.

Lintu vankeudessaan
Päivän lauloi helkytti,
Toisena jo vaikeni,
Suruksena istui vaan.

Saima uness' ilmestyi
Äitillensä vajertain:
"Poiss' on kaunis laulajain!"
Äiti heräs, hämmästyti.

Aamun tullen joutuisaan
Riensi, pienen lintusen
Laski haudan verehen,
Lens' se haudan pihlajaan.

Laulu kaikui helkähäin;
Kiertää hautakumpua
Eikä heitä laulua —
Itkein äiti kotiin päin.

Viime matka.

Vanhuksen mä joka päivä näin
Astelevan kalmistohon päin,
Seisahti hän syreenien luokse,
Viehätteli häntä heelmäin tuokse.

Syksyn tullen kerran huomasin
Saattojoukon, tumman paarinkin,
Vanhus kulki siinä viime kerran
Syreenien luo — ei, luokse Herran.

Valkoilija.

Kukkaniemen korvakkeessa kasvoi valkoilija,

Sinne kulki hilpeänä pieni neiti, Hilja,
Poimi kukkaisia
Monen muotoisia.

Valkoilijan loistottoman poimimatta jätti,
Punaruusut rinnallansa kotiansa lähti,
Lilja yksinänsä
Laski kyyneltänsä.

Nuurukainen törmänteellä tutki loistoisuutta
Sini-, puna-, keltakukat löys', ain' etsii uutta,
Kunnes pienokaisen
Huomas valkeaisen:

Kukka kaino, muoto nöyrä aarre arvokkaisin,
Puutarhaamme pääset sie kuin konsaan loistavaisin,
Siell' ei kansa tallaa
Jalkojensa alla.

Vuohensilmä.

Niityn kunnahalla kukkii
Vuohensilmä valkeainen,
Vaikk' on päivä mailleen mennyt,
Viel' on kukka aukinainen.

Mehiläinen, illan lintu,
Kukkaan avonaiseen lensi,
Äkin kiiti tieheen taasen
Konsa karvaan ma'un tunsi.

Mehiläinen mennessänsä
Moisen opin lauloi vaimon:
Yöt on ummess' yrteikasvi,
Mehutoin vaan avonainen.

Luojan kukat.

Miksi poikkeematta pikku Janne
Kukittelee Anna siskosensa,
Kukittelematta Heiman jättää? —
Siksi että Heiman poskipäille
Kylvi ennen kukkaisia Luoja,
Annan posket kukkaisitta jätti.

Kumpi on onnekkaampi?

Heisan, kunnon veikkonen,
Sull' on kelpo neitonen:
Kymyniska, vääräsuu,
Tiesi, mikä muu! —

Vaiti! eihän onnea
Sinunlaista kaikilla:
Kultaas kaikki rakastaa,
Hänkin kaikkia!

Virhinensä Ellini
Kaunis on, mun lempeni

Saanut, muut ei konsanaan, —
Hän taas minun vaan!

Virhe kaunistaa.

Silmässä on neitosen
Pienen pieni virhinen.
— "Tuota ihaelet! miksi? —
Voiko väittää kaunihiksi? —
Moinen virhe silmässään! —
Miellytä ei ensinkään!"

Pinnalla kun tähtyen
Huomaa himmin pilkkusen,
Selvemmin se voinen toistaa,
Miten itse tähti loistaa
Kirkkahasti; vertailla
Haluamme kaunista.

Valhepuna.

Miksi vieress' ikkunan
Esko Neili armastaan
Suutelee, ei konsaan muuten? —
Lasiverhot punallaan
Luovat siinä hohdettaan
Kasvoille, mi kalvaat muuten.

Punaposkiseksi luulee
Esko siinä Neiliään,
Neili Eskon oikut kuulee,
Puhkee raukka itkemään;
Huolissansa keinon keksii:
Posket maalaa huomiseksi.

Iltakello.

Paimen poika pikkorainen
Iltakellon kuuli,
Helttyi sydän, taivahaisen
Ääneksi kun luuli,
Lakin otti; keltatukka
Välkähti kuin päivän kukka.

"Konsa Luojan kellon ääni
Kaikuu paimenelle,
Silloin kallistan mä pääni
Salon penkerelle,
Pennu, kirjo vieressäni
Suree, itkee lähtöäni."

Kamala vieras.

Hän kulkevi viikate olallaan,
On kulkenut vuosia tuhansin
Ja poikennut tölliin ja palatsiin,

Kylähän sekä kaupunkiin.

On kumma ja kolkko hän muodoltaan,
Ei askelo kuulu, mutt' astuvi vaan;
Luuranko se paljaana notkahtaa,
Yli kynnyksen astahtaa.

Häll' kirja on laakea laitainen
Ja käessä on kynä huippuinen,
On vaara, hän syäntäsi tarkoittaa,
Siell' pännänsä kostuttaa.

Ja kirjahan laakea laitaiseen
Hän ilkkuen nimesi kirjoittaa:
On siellä jo herraa, narria,
On miestä ja vaimoa.

Kullan kuva.

Tyttö lapsi toisten parvessa
Vakain istuu, kaunis, kukkea.
Opettaja häntä lähestyy,
Neuvoo, syleilee,
Sitten painaa lapsen otsahan
Tuntehikkaan suudelman.

Pojjes kääntyy, salaa liinallaan
Kävellessään pyyhkii kasvojaan,
Hyräelee surulaulelmaa,
Tyttöön katsahtaa,
Tuolillensa istahtavi niin,
Päänsä nojaa käsihin.

Tuttu kuva pyrkii mullastaan
Häiritsemään hänen rauhoaan;
Vuosia jo vaikka maannut on,
Nousee toisinaan;
Nyt sen taasen kävi nostamas
Tyttö seitsenvuotias.

Sairas, terve.

Sairas laakson kaunis kukka,
Soma mustatukka,
Sairas Impipienoiseni,
Riemu sydämmeni.

Säästä, Herra, kukkaseni,
Kuule pyyteheni!
Paree munkin eestään kuolta,
Kuin on kantaa huolta.

Kuolon enkel' usein hiipi,
Hieno silkosiipi,
Kutsuu pojjes valituita,
Herran armotuita.

Vaan on Liljallani vielä
Aikaa olla siellä;
Luoja, käy hän ilomiellä
Vielä elontiellä.

Terve laakson kaunis kukka,
Soma mustatukka!
Terve Impiienioiseni,
Riemu sydämmeni!

Kadonnut Helmi.

Pois hämär' illan pakenee;
Tuo ruunu kiiltäväinen
Jo öisen huoneen valaisee
Ja Helmi säihkyväinen.

Kuin ilma, läpi hohtava,
Kuin päivän säde, kirkas;
Ei pienintäkään pilkkua,
On niin tuo Helmi puhdas.

Taas kerta saliin pimeään
Niin tuun, käyn ruunun luokse
Ja isken tulta kynttilään
Ja ihailemaan juoksen.

Ma seisoin huoneen seinällä
Tähtäilen Helmen kohtaa,
Vaan kauheasti himmeeltä
Nyt kynttiläiset hohtaa.

Ja lasihelmet, särmiöt
Ei murra valovirtaa,
Ei kaaren väri-ilmiöt
Kaunista särmäin pintaa.

On Helmi poissa! hukkunut! —
Voi seikkaa katkerata! —
Ei lasit jaksa hehkua,
Ne kaipaa valkeata.

— Sä konna! — varas! — ryöväri!
Kun voit noin julma olla.
Niin nielkään sinut helvetti
Ja syökään turmiolla!

Sä Helmen meidän ruunusta
Veit; — konsaan et saa nähdä
Sä Taivaan Herran kasvoja,
Vaan katumusta tehdä

Saat vuotta tuhat miljoonaa
Paikassa kauheassa,
Vaan sittenkään ei toivoa
Sull' käydä rauhan maassa! —

Yks' lausui: "Helm' ei ollut se,
Ol' kultaa Ivalosta", —
Sä viekas konna, vaikene!
Tai — varkaan tuomiosta!

— On nuorukainen kuihtunut,
Hän suree Helmiänsä,
Ja ruunu aikaa sammunut
On hänen vierestänsä.

Langennut tähti.

Mä hyrskien, huokaten kohta
Jo saavun läp' elämän maan,
Ei Luoja, vaan sallimus johtaa,
Mä kohta jo levätä saan.

Voi entinen poistuva kulta,
Sun muistos on kyynelten vuo,
Mä vieraissa juoksen ja Sulta
Ei kenkänä viestiä tuo!

Ei laulaja konsana tiedä,
Miss' onnensa tähtönen käy,
Ja silmäns' ei katseita siedä,
Ei tuntonsa huomaavan näy.

Vaan luotansa täytyvi poistaa
Tuo aate: miss' enkeli lie!
Sen muoto vaan taivaalla loistaa,
Vaan sinne ei johda mun tie!

Jos tuntis' en elämän illan
Jo käyvän, niin toivoa vois,
Ett, Luoja ois laativa sillan,
Mi meidät viel' yhtehen tois!

Tulipalossa

L liekki roihuu taivahille,
Savupilvi luhistuvan
Huoneen varjostaa.
Melske kuuluu etähälle:
Ruiskuin loske, hiilten pauke,
Miehet sammuttaa.

Iloisa on nuorten katse
Milloin savun tuprakasta
Joku tuupertuu.
Mieluisaa on nuorisolle
Näyttää, miten iskuistansa
Luonto alistuu.

Mutta kadun kulmakkeessa
Nojaa vanhus kalpeana
Pattisauvahan —
Arkistonsa arvokkainen,
Vaivat vuoden viidentoista
Roihui ilmahan.

"Uudestaanko alettava?" —
Suojaan päästen peilin huomaa,
Kyynel vierähtää,
Hapset harmaat, ryppymuoto,
Kumaraiset hartionsa
Siinä selviää.

Yönsä pitkän pöydän luona
Valvoo, häärii kuten ennen,
Aamu joutuu noin;
Toimii yhä, papereihin
Vaan ei muuta ilmesty kuin:
"Turma onnetoin!"

Murhan halu.

Mä karpäsiä pyytelen
Otusta suurempaa kun en
Mä taida nyykistää,
Ja murhan halu rinnassain
Niin kytee kuten suurillai,
Sen täytyy tyydyttää.

Ja talvella kun karpöset
On piiloihinsa nukkuneet,
Oon vallan onnetoin,
Mä paperista lintusen
Teen, sitten silvon, leikkelen
Ja kesää ootan noin.

Sä petyit, suuri Jumala,
Kun tiikerille hampaita
Loit ilman tarvetta;
Ne suuhumme jos laadittiin,
Keksintöin aika säästyis niin
Tutkimaan totuutta!

Kankuri.

Loimet soluu niin kuin virta,
Poljin loskaa, paukkuu pirta,
Kankur'akka toimessansa
Huolt'ei pidä lapsestansa;
Lapsi pärvöttelee puolat kokonaan,
Itse peittyy tuohon lankain tuprakkaan.

Lääkäri.

Hevoslääkärill' on kumma tapa:
Ensin lonkka esiin, sitten lapa; —
Tuota tietää hälläkin ois' aika:
Pää on pahimpien tautein paikka!

Tähtein tutkia.

Kävin kasarmille päin,
Polun vieres jotain näin:
Vanha mummu selällänsä
Siinä maata kellittää,
Tyhjä pullo vieressä.

"Nouse, kulta muorini,
Muuten tapaa poliisi!" —
Muori: "herra, katson noita
Lentäviä tähtiä" —!
Niin — ja kiikari vieressä!

Nyt, sitten.

Pikku Elli valkokutriaan,
Keritsimet saatuaan,
Leikkaa kiiruissaan;
Keritsimet kun vie pojjes äiti,
Itkee vajertaa;
Ett' on ruma lovisena pää,
Tuot' ei lapsi nää.

Konsa Elli kasvaa isoksi,
Tulee mailman immeksi,
Muotinueksi,
Yhtä innokkaasti salaa, julki
Jatkaa hiuksiaan;
Ett' on tekotukka petosta,
Tuot' ei oivalla.

Taideniekka.

Helga aamuin kalpeainen,
Hiukset tungan turjallansa,
Hampahita siellä täällä,
Silmät sippuroisillansa.

Huonehensa kulmakkeessa
Päällä pienen pintapöydän
Siin' on kamua kaikenlaista:
Siinä maalitötteröitä,
Pensseleitä, palmikoita,
Hammaskerrat kahdenlaiset:
Irtonaiset, leuvalliset;
Harjat, purat, puikkoneulat.

Aamupäivän sitten Helga
Pöydän luona työskenteli
Suuren peilin suosiossa;
Viivat laati säntillensä,
Kulmansa harjoin haraili,
Leuvat latoi, jatkoi hiukset,
Lipoi vettä vaattehille.

Iltasella keito kukka
Taasen kiitää tanssiloissa,
Kaunihiksi kiitetähän. —
Siit' on harmi Helgasella
Kun ei kylän nuoret tiedä
Ett' on Helga taideniekka,
Kauneus omoa-työtä,
Oman vaivan viljehestä.
— Kyllä kelpaa ylvästellä
Monen nuoren keijukaisen
Luojan armoantimilla!

Kamala seikka.

Kartanossa aamusella
Juoksen, kummallista nään:
Neiti istuu einehellä,
Leuvat, hampaat vieressään:
"Moist' en konsaan ennen nähnyt!
Ken tuon hävityksen tehnyt?" —

Neiti antoi tietää herran
Miten renki julmasti
Kohteli, ja siitä kerran
Rengin selkä höyrysi:
"Jos vaan ken saa tiedon tuosta,
Kohta saat sä tiehes juosta!"

Pappilan kyyhkysset.

Pappilaan kosioita
Tuli kolme illalla,
Iloista, reimaa poikaa
Ja pulskaa muodolta.

"Teill' onko tyttäriä?" —
Kysyivät saapuissaan —
"On tässä kyyhkysiä
Kahdeksan kaikkiaan". —

Nuorinta heistä laittaa
Äitinsä parilallaan —
Ei häntä ikä haittaa,
Ei vuodet ollenkaan.

On hällä tekotukka
Ja ostohampahat,
Poskilla maalikukka,
Las'silmät kirkkahat.

Seuraava kyyhkysistä
On vallan hampaaton
Kuin laiskiainen. — Mistä
Tuo hammaskato on? —

Kaikista kaunihimpi
Ja muuten lempein
On talon kolmas impi,
Syömensä herttaisain.

Huulet kuin sini taivaan,
Silmät kuin mansikka
Ja hampaat mustat aivan,
Hius hanhen harmaja.

Kun tuohon kukkatarhaan
Joutuivat kosiat,
Keksivät keinon parhaan:
Tiehensä juoksivat.

Viel' oisi ollut viisi
Vanhempaa lintua,
Vaan heistä kuka hiisi
Kehtaisi laulella!

Kumpi oikeassa?

"Mistä, velikulta, kirkkoherra
Moisen vatsan saanut on?"
Luona papin ahkion
Talonpoika huusi kerran.

"Mihin, velikulta, pitäjeestä

Leivät, juustosinkaleet,
Voit ja lihankietaleet? —
Vatsahan sen "sanan eestä!"

Noin se kumppaninsa selvittelee
Papin vatsan laatua;
Tuot' ei voi hän uskoa:
"Henkihän sen pullistelee!"

Miks'ei onnistu?

Nuorukainen tauluaan
Kääntää, laatii "sifrojaan",
Summaa ilmesty ei vainen;
Häiritsee työn sulonainen,
Jonk' on nähnyt istuvan
Luona talon ikkunan —
Rehtorill' on sydän kylmä vasta:
Toruu laiskuudesta lemmen lasta.

Kumma kello.

Tyvenellä ihaellen
Luonnon suloa
Kuhnustelee vaan,
Myrskyn tullen kiiruhtaa kuin
Vanki pakoa,
Tied' ei ajastaan.

Lapyrintti.

Lapyrinttiä Niilin laaksoissa
Moni ihmehin kummastuu,
Vaan raamatun sokkeloin vertaista
Niilin hiekalla ei kohou.

Moni lapsuudestahan vanhuuteen
Sen piiloja tutkielee,
Vaan kuolema kaataa väsyneen
Ens' sokkelon — eteiseen.

Varpu raukka.

Varpu raukka kohmetuksissansa
Kykkii päällä kylmän maan,
Tuskin liikuttaa voi jalkojansa,
Siipiään ei ollenkaan.
Hyvä lapsi korjas sen
Pirttiin, laski orrelle;
Siipi viel' ei liikkunut
Kun jo alkoi laulamaan! —
Kevään tullen poika laski
Varpu raukan lentohon;
Kaiken kesää armahasti
Alla pirtin ikkunaisen

Kiitostansa lauleli,
Talven tullen — katosi!

Oja.

Kuulin vanhan kydön ojan
Itseksensä lausuvan:
"Usein saatan paimenpojan
Arvaamatta hautahan;
Päältä soukka — poika tuumaa:
Tuoss'ei paljon tarvita, —
Yli astuu, parras lohkee,
Poika lojuu mudassa.
Rapakauhtanassa poika
Huutomerkki moinen on:
Se on alta vaarallinen,
Jok' on päältä viaton!"

Koivumme.

Miksi koivu ikkunamme alla
Koht' on kahta mointa korkeampi
Kuin on yhtä vanha napurissa? —
Siksi että meidän asuntomme
Hyvinkin on puolta matalampi;
Puu ei kasva vallan siimeksissä.

Merellä.

Laineet loistaa välkkyellen,
Päivän säteet värjähdellen,
Tyyntä on, aulis kaikkein mieli.
Laiva kiittää laineissa
Kuin on villa untuvissa,
Mast' ei liiku, raak' ei rysky.
Kapteenimme torvellansa
Tähtää pitkin ilman rantaa,
Siell' ei vaaraa minkäänlaista.
Kosk'ei vaaraa nähtävissä,
Kuluu aika unelmissa.
Meri muka pauhaamahan,
Pauhas satain koskein verran;
Kurimukset vainolaisna
Väjyi meidän poikasia —
Viikinkien ryöstölaiva
Kiiti sorjin kokkinensa
Kuin on köyvyt lammen joutsen.
Lumpeet lekkuu, aallot notkuu,
Laineet huuhtoo laivan kantta —
Seurais leikki kummanlainen,
Jos ei ois' se unta vainen —
Ilma yltyy raivossansa,
Laivat kohtaa toisiansa,
Torvi kutsuu: joutukaatte! —
Kiirein nousin seisolle:
Kaikk' ol' tyyntä, rauhaisata;
Ruokaneito kellollansa

Kutsui syömään laitostansa;
Tuo se kaikui: "joutukaatte!"
— "Päivällistä, vieraat, saatte".

Vapaus.

Missä päätöksesi nyt? —
Juomaan taasen yltynyt! —
Vaiti! kuulin sielun hoivan
Neuvon oivan,
Siks' oon leikkiin yhtynyt.

Vapautta kristityn
Näytän kunnes tyypperryn,
Muoto nukkuissakin vielä
Toista, tiellä
Vapaun ett' edistyn.

Lupaukset katalat
Orjain on ne laatimat,
Ei ne sovi vapahalle,
Penkin alle
Jonk' on usein asiat.

Viini, neste jalon puun,
Huuhtoo oppineitten suun,
Minä tyydyn halvempahan
Tavarahan,
Kun vaan vapahaksi tuun.

Juominen jos synti on,
On se pieni, kunnoton,
Kulkee rivin viimeisenä
Äpäreenä,
Jälkeen murhan, rosvion.

Kun on aika Luojan luo,
Pienen ryypyn silloin juon
Ettei, selvänä jos tulis,
Luoja luulis:
Tuo on ollut orja, tuo!

Mikä neuvoksi tulisi.

Mitä tahtoo hirtehiset peikot,
Ehdottoman raittiuden veikot?
Islaminko kansahamme tuoda,
Kun ei saisi janoonsakaan juoda!

Muutamanko juopon tähden multa
Temmattaisiin koko viina kulta?
Niinkö tulis lähimäistään auttaa:
Kohtuullinen kärsis juopon kautta!

Mitä Italian veikot joisi,
Joll'ei heidän viiniä juoda soisi? —
Marjahan kun itse Luoja laati
Ihmevoiman, joka käymään saatti!

Millä Saksa huuhtoisi huoliansa
Kun ei juoda saisi oluttansa? —
Piimän hinta Helsingissä suotta

Nousemistaan nousis kaiken vuotta!

Lapsellista! konsa Suomen kansa
Juonut oisi yli tarvettansa?! —
Ennallansa, se se parast' oisi,
Itse kukin parastansa joisi!

Perkeleen paula.

Nyt mä laadin laulun tällaisenkin —
Tiedä, mi on raittiuden henki,
Se on hieno perkelehen paula,
Jonka piru pistää juopon kaulaan!
Fariseeinein hapatuksist' auta,
Luoja, pyhän laupiutes kautta!

Autuus.

Tuota aina tuumaelin:
Missä taivas, autuus on,
Toisiltakin kuulustelin —
Turhaan! Olin toivoton —
Tarinaksi viimein luulin
Koko jutun, kunnes kuulin:

"Myönnyn" huulilt' impyseni —
Nyt mä tiesin enemmän!
Piispoja jos rinnalleni
Tuotiin, jouduit häpeään,
Jos vaan kiistaeltiin noista
Autuasten asunnoista!

Kadotus.

Turhaan pyysin usean
Herännehen pietistan
Mua viemään taitavasti
Kadotuksen porttiin asti,
Nähdäkseni, miten perkeleet
Ovat tuttavani kiusanneet.

Viimein kulta Ellini
Pyytämättä toivoni
Täytti: käski mennä noille
Suuremmille markkinoille,
Siellä apinana tanssimaan;
Heillä muka pienen hyödyn saan.

Näin ol' ilmi rukkaset
Käsihini joutuneet —
Aatelkaatte tuskan tulta
Minkä tuotti Elli kulta!
Moisesta, jos mahdollista ois,
Vihamiehenikin veisin pois!

Takki petti.

Miksi impi tanssii noustuaan,
Vaikk'ei viel' oo täysin vaatteitaan
Ylleen suoriellut? — Tamppitakin
Nähty pihan poikki tulevan
Papereita kantain laukussaan.
— "Tässä haaste sulle, Mikko Raina,
Joudut oikeuteen lauantaina" —
Vieras lausui, läksi — Elli parka!
Pettyneenä vaipuu silmä arka. —
Kun nyt Elli näkee kerran toisen
Kiiltonapin, alkaa tanssin moisen
Kun on nähnyt muutakin kuin takin.

Muutoksia.

Kaisa kahden vuotisena
Tukisteli, silmät raapi
Kun pääsi luokse poikalapsien,
Impi-ijällänsä Kaisa
Suuteli ja halaeli
Kun pääsi seuraan kylän poikien,
Nyt hän Räikän puolisona
Nähdään jälleen muuttuneena:
Lapsen eljet taas on mielessä.

"Juurikkaat kuin Seiloon päitä."

Pappi huusi saarnassaan:
"Kun te tuutte maksamaan
Juurikkaani, älkää noita
Tuoko napasipukoita,
Lahoi, madon syömiä,
Niist'ei ruo'aks' ensinkään!" —
Seiloo istui laudassaan,
Kalipäänsä kallellaan —
Pappi jatkoi saarnoan:
"Ystäväni, kuulkaa näitä:
Juurikkaat kuin Seiloon päitä! —
Niin, mä lausuin Seiloon päitä. —
Eikä taasen mitään muuta,
Armoa vaan ja voimakkuutta!" j. n. e.

Vahingoita.

Jo tiukusetkin tyyntykää,
Mun tieni hautaan johtaa,
Ja pientä valon kipinää
En matkallani kohtaa.

Mull' itse Herra ruusut loi:
"Sä seppel sido noista!" —
Vaan lempo kukkaiiini toi
Tallaajaa kaikenmoista.

Niin Herra laati kanteleen:
"Sä lapsi, soita tuota!"
Mä romautin halki sen
Ja hiivin pois sen luota.

Mun Herra Helmen nähdä soi:
"Hei, lapsi, valon arka!" —
Se katosi, en elää voi
Vaan hautahani karkaan.

Sovinto.

Kuuhut katsoo iltasella
Korven kolkkiaan synkeään,
Siellä karhun kupehella
Makaa miesi verissään.

Nojaa päänsä rikkinäinen
Karhun paksuun kämmeneen,
Karhu raukk' on tyytyväinen,
Veitsi on käynyt sydämeen.

Miehen silmät vaipuneina,
Jäsenensä hervonneet,
Puol' on päätä sirpaleina,
Veret hankeen juossehet.

Karhu raukan silmät hohtaa
Vaimeata valoaan;
Vaikka murhaajan ne kohtaa
Tult' ei iske kumminkaan.

Miks nyt muuta ajatella
Yks' on seikka kummallai:
Kyll' on sijaa nietoksella
Maata heidän molempain. —

Lumen tullen ahkerasti
Laati karhu pehkoaan:
Tuossa lepään kesään asti,
Totta raukka rauhan saan! —

Ei! on suojas kehno viita,
Surma mieless' useain;
Nytkin päättyi vaino, riita
Vasta kuollen molempain.

Kaksi kyyneltä.

Vanhus harmaa syleilee
Lapsivilvakkaa,
Pyyhkii karpalaisen poskeltaan;
Mitä vanhus aattelee? —
Muistaa kipujaan,
Joit' on kärsinyttä matkallaan.

Tyttö leikkii nauraen
Kanssa hiuksien,
Joita näkee päässä vanhuksen —
Tietäisikö lapsonen
Ett'ei leikiten
Päästä ikään hiusten harmaiden!

Sitten hymyy vanhuskin,
Kirkkaat silmänsä
Kohden korkeutta tähystää:
"Voittanut oon kumminkin!" —

Lausuu ääneensä,
Ilonkyynel sitten vierähtää.

Luonnontiedettä.

Tähystelin kaiken kesää
Räystäään alla pääskyn pesää,
Ootin nähdä poikain lentohon
Lehahtavan, elon taisteloon.

"Ootko nähnyt koko kesään
Emon lennähtävän pesään?" —
Kysyi ukko — "en" — mä vastaan,
Tuosta syntyi nauru vasta.

"Ensin emo tarvitaan
Munimaan ja hautomaan,
Sitten poikia, hyvä lapsi,
Odotamme joutuvaksi!"

"Susuu".

"Susuu" metsän hongikossa
Suhiseepi yhtenäin,
Metsän karja karkelossa
Viihdyttävi päiviään.

Siivet huiskaa havustossa,
Tuo se kuihkii: "sususuu";
Rapse syntyy karkelosta,
Siitä korpi kajahuu.

"Sususuu" mä taasen kuulin
Vähän suruisemmin vaan,
Immen muisto, niin mä luulin,
Yhtyi honkain huminaan.

Niinpä muinen minäkin.

Hiuteet kiittää taivahasta,
Ropsii ikkunoita;
En voi laata katsomasta
Leikissänsä noita.

Lapset tuolla kiitelevi
Hiudetanssin lailla.
Toinen toistaan tapailevi,
Kaikk' on huolta vailla.

Niinpä muinen vilvakkaasti
Munkin kulki tieni,
Aika kului autuaasti,
Huolten taakk' oli pieni.

Toisin tässä nyt on laita:
Huolten kanssa vaivun,
Riemun salpaa sankka aita
— Herra — tahtos taivun!

Piiloja.

Ilta myöhä, pöydälläni
Kynttiläinen palaa,
Poistaa huoneen kalmeutta;
Mutta nurkass' salaa

Nakertaapi pieni hiiri
Pimeässä yössä;
Se on päivin piilossansa,
Illan tullen työssä.

Sammutanpa valkeani —
Huu, voi hornan yötä! —
Nytpä kelpaa hiiren tehdä
Nurkassansa työtä.

Nurkassako? — rapinata
Kuuluu lattialla,
Hiiri juoksee vallatonna
Ympäri kaikkialla. —

Syömässäni himoin työ on
Samanlainen juuri,
Heitän Herran valkeun niin
Paheen valt' on suuri.

Himo, mikä juhlahetkin
Piilossansa jäytää,
Ahdistuksiin tullessani
Valtiaana töytää.

Huvikseni tarkastelen
Hiiren leikkitoita —
Paheen sikiöt rinnassani
Hellin päiviä, öitä.

"Yks' on poissa."

On kirkas päivä toukokuun
Ja kesän laulut luistaa,
On lintu löynnyt laulupuun
Ja helkytellä muistaa.

Maat ja mannut säteillänsä
Kattaa päivä kulta,
Poikanenkin neideltänsä
Oottaa lemmen tulta. —

Ja tyttöparvi nurmella
Aamulla istuu varhain,
He nauttii lemmen riemua
Kuin kukin taitaa parhain.

Nuorukainen, laulun luoja,
Kaukaa katsoo tuota,
Sinilasit silmää suojaa —
Tokko kyynel vuotaa?

Hän haikeasti katsastaa
Ylitse "murheen vuorten",
Kun ei voi käyttää riemua
Seurassa muitten nuorten.

Seurasta on taasen poissa

Heilimansa armas —
Missä lienee karkeloissa —
Siit on mieli karmas.

Kodin tyttö.

Armas tyttö kukkalehdon:
Tokko muistat kodin, kehdon,
Äitin laulut, halaukset,
Toivotukset, rukoukset?

Tokko riemahtelet tuosta
Ett'ei vierahissa juosta
Täydy, elää koissa vainen,
Äitin luona, onnekkainen!

Köyhä kansa.

Pimeissä piiloissansa,
Väsyneenä vaivoissaan
Asuu meidän köyhä kansa,
Tietämättä kodistaan.

Sinn' ei valo ijäisyyden
Pääse; nääntyä he saa —
Valon luojat, ihmisyyden
Laaksot kiirein nostakaa!

Haudalla.

Kas kukkaisia haudalla
Snellman'in kukoistaa: —
Ne sydämensä reunoilta
Tää kansa laittajaa,
Tää kukkain aik' on keväinen,
Yks kasvaa toisen vierehen.

Kun suuri kansan sankari
On käynyt lepoon,
Niin kansan toivo puoleksi
Jo täytettynä on,
Nyt työ on meidän huolemme,
Sä, Herra, siunaa rientomme!

Hän muuttui enkeliksi.

Sai poika lemмен naiseltaan
Ja muuttui onneikkaaksi,
Ei ois hän maata milloinkaan
Noin luullut autuaaksi.

Vaan sitten ajat muuttuivat,
Tul' enkeliksi nainen,
Kun toiveet sitten sammuiivat,
Jäi suruun nuorukainen.

Vaan sitten lausui: "toivoni
Siirrän taa tähtitarhain,
Ken nöyrän osan valitsi,
Hän menestyykin parhain!"

Sankari.

Kuul' impi kansan toiveita
Kuin likaan poljettiin,
Ol' muodoltansa kalpea,
Jo viimein huusikin:

"Oi, isänmaani! — sankari
Jos voisin olla vaan,
Ja säilän saisin, ruhjoisin
Nuo viholliset maan!"

Liperaali.

Tuo talon vanha vaari
On aika lipilaari:
Illoin maata pannessaan
Aapiskirjan kokonaan
Lukee höplöttää.

Aikaisin aamusella
On taasen valvehella,
Perkeleitä sadottain
Vaimollensa heittää vain
Ja maata kellittää.

Neila löysi kullan toisen.

Usein sattuu keito kukka
Kalvehessa umpumaan,
Samoin tekee Neila rukka
Kaivatessa sulhoaan.

Sulho lähti maailmalle,
Hankkii uuden morsion,
Sanan saatti Neilikalle:
Uusi mulla kulta on.

Neila löysi kullan toisen,
Naureskeli iloissaan —
Sattui saamaan vanhan moisen:
Pääsi hänkin karkaamaan.

Älä sure neitonen!

Tyyne laakson rauhaisan
Tuli riehakkaaksi,
Tuuli yltyi pauhaamaan,
Sade ankaraksi.

Laakson raita tuuheaa

Sinne tänne horjui,
Lintu istui oksalla,
Senkin ilma torjui.

Neito raidan juurella
Huomaitse ei tuota,
Istuu, käsi poskella,
Kyynelkulta vuotaa.

Mitä miettii neitonen? —
Muistaa sulhoansa,
Jonka kuuli kuollehen
Viinanjuonnistansa. —

Elä sure neitonen,
Katso taivaass' tuolla
Pulloineen on sulhanen! —
Sunkin täytyy kuolla —

Sinne pääset sinäkin
Juomaan maljastansa,
Huilun soittoon, tanssihin
Enkeleiden kanssa.

Kielletty heelmä.

"Mikä puistossamme telmää,
Kaisa, Liisa, katsokaa! —
Joka kiellettyä heelmää
Poimii pojat peijakkaat!"

Ähmissänsä lausui Lieksi,
Ikkunalle karkasi,
Jaloin polki, käsin pieksi —
"Hätään!" — taasen parkasi.

Kaisa: "Poika katsoi puuhun,
Hieman suunsa aukasi,
Heelmä itseksensä suuhun
Putos, poika haukkasi!"

Lieksi: "Mitä vietävätä,
Juoniss' ootte yhteisiss',
Köyhän miehen hedelmätä
Kulutatte runkohis!"

Kaisa: "Rauhan hedelmänne
Saavat, tyttärenne vaan
Sekä naapurimme Janne
Suutelevat toisiaan."

Ystäväni kuva.

Istuin illan siimeksessä,
Itsekseni mietin näin:
Oi jos tässä vierelläni
Oisi armas ystäväin!

Silloin laului metsän lintu
Mulle hiljaa kuiskaten:
"Varro vielä hetken aikaa,
Kohta, kohta näet sen!"

Päivä laski, lammen pinta
Heitti ilmaan huurua,
Lintu lauloi: "katso, katso
Ystäväsi kuvoo!" —

Noinko kuva ystäväni
Usvan lailla haihtuis pois!
Hyvin sitten hyljätynkin
Helppo täällä elää ois!

Savon tyttö.

Voi armosta kuin innossa
Hän puoltaa maansa kunniaa!
Ken vastustaa nyt tuota vois,
Hän sydämettä, lemmett' ois.

Voi herttaista kuin kansaansa
Syömessään kantaa rakkaana!
Hän kansan oikea lapsi on,
Syömess' on liekki ponneton.

Kuin leimu yön, on silmänsä,
Kuin kannel, soipi äänensä;
Tuo äänen kaiku, silmän koi
Rakkauden tunteet ilmi loi.

Voi armasta kuin innossa
Hän puoltaa maansa kunniaa,
Mielemme valtaa sulollaan,
Kuulemme ihmetellen vaan.

Sä, tyttö, riennä aina näin,
Ei askeltakaan taakse päin! —
Sun laistas kaikki jos kansa ois,
Se ihmehiä tehdä vois!

Pohjan tyttö.

Kun näen Pohjan tyttösen,
Sen niihin vertaisin! —
Niin, kasvoissansa löytänen
Mun maani kallihin.

Taas Pohjolan ei vertaista
Suomessa missäkään,
Siis maamme seudut kauneimmat
Mä kasvoissansa nään.

Kun kuulen aalton loiskunaa
Rannalla aavalla,
Nään revontulta leimuvaa
Sen talvitaivaalla,

Niin muistan: rinnass' impysen
Myös lähde pulppuaa,
Ja saanko lemmen katsehen,
Se tulta leimuaa. —

Tuo revontuli suloisa
Ei laske konsanaan
Kuin salamain en, tuhoa

Inehmoill' tuottamaan.

Niin Pohjan tytön silmäkään
Ei turmaks' salamoi,
Se on vaan puhdas jalous,
Min katseet ilmi loi. —

On lainehista löydetty
Poikainen toisinaan,
Myös Pohjan tyttö pettänyt
On joskus sulhoaan.

Savon ja Pohjan tyttö.

Iloiten hän tietä astui.
Kera Savon tyttösen,
Kaukaa nähdessäin jo tuota
Muistin maansa pohjoisen.

Toinen Pohjolata kiitti,
Toinen Savon saloja,
Minä mainin arkamiellä
Kyrön maita jaloja.

"Pohjolassa", lausui impi,
"Kaunihit on kesäyöt,
Kansa virkku, raittihimpi,
Vaikk' on ankarammat työt.

Keijuvainen luonnon helma
Siellä lasta tuudittaa,
Sampo soittaa, leivo laulaa,
Uneen lapsi raukeaa.

Siellä kohoo kumpuloita,
Tuikkaa tähti otavan:
Soisin, soisin nähnehenne
Kulta maani, Pohjolan!"

Paljon muuta lausui impi
Vaen en muista sanojaan,
Oi! en muista — niit' en kuullut —
Kuulin kiurun laulavan!

Laulelonsa lentimillä
Nousin maasta vaivojen,
Kunnes huomaan neitosien
Viereltäni — kadonneen!

Nyt mä lausun kaihomielin:
"Poiss' on neiti Pohjolan,
Poiss' on raikas luonnon tyttö,
Poissa luoja unelman!"

Suntiopojan muistikirjaan.

Jos sä kirkon käytävillä
Huomaat koiran, koukkuleuvan,
Huimahuta hiiden lailla,
Ett' on jalkaa, silmää vailla!

Jos muija kirkos nukahuttaa,

Ei muista syntiänsä,
Kun pappi parves kukahtaa:
"Kukkelikuu!" äänellänsä,
Sä haavin vartta oikaise
Ja muijaa otsaan lohmaise!

Riennä aika!

Riennä aika, kylvä kukkia
Elon maille, immen poimia!
Niistä kulmillensa seppeleen
Laittaa hän, niin soman, tuoksuisen.

Siskokulta.

Kuule, armas siskokulta,
Poistuisitko joskus multa,
Tuopa mulle huolta toisi,
Ettei sillä määrää oisi!

Konsa oot sa ilomieli
Vilvakainen, silloin kieli
Kanteloni laulaa, soittaa,
Vaikk'ei voi se syöntäs voittaa.

Miekalle työtä.

Voi raitis henki, lailla virran vaisun
Sä rantatörmänteitä silpoile,
Saas nähdä, Vuoks' kuin pilviin saakka paisuu
Ja kurjan ihmisyyden huuhtelee.

Imatra, rysky, pauhaa intoo uutta
Ja syömeen taivaan tulivasamat!
Sais siitä sankar taistoon voimakkuutta,
Jos masentaa sen esteet surkeat.

Ja sankar nousee taasen intomielin
Ja miekan kahvaan käsi jännittyy!
Ei kyitten parvi taida kähykielin
Siell' liikkua, miss' sankar näyttäyy!

Uus kilpi suojaa kasvaa kalmeaista,
Se välkähyy kuin "Mars'in" milloinkaan,
Vahvistaa säilä kättä horjuvaista,
Se leikkoaa kuin totta tarvitaan.

Se kanssaan pyytää kirkon vanhan herran,
Jos liittoon yhtyis maata perkaamaan,
Vaan kieltää jos, niin pelkään että kerran
On sama säilä hänen turmanaan.

Se miekk' ei lemmi kuolleen uskon rauhaa,
Miss' paimen parka itse nukahtaa;
Ei kuule, miten Hornan joukko pauhaa
Ja viime linnan uhkaa valloittaa.

Jo vonkuu vuor', isämme minne muinen
Vapauden viirin, ristin pystytti,

Sen vartiat kuin portto tuiretuinen
Hekuman lempeen kanssaan vietteli.

Ja Hornan lippu ristin vieres liehuu,
Ja viirin musta pilkku himmentää,
Ja lemmen neste Herran kalkis kiekuu,
Ja Hornan teltta kuorin pimittää.

Vaan teltan yli huutaa huuhka musta.
"Meit' uskon voima pahast' varjelee!"
Vaan hän ei huomaa, miten teltan suusta
Its' Hornan henki ilkkui katselee.

Kahden vaiheella.

Väsyneenä, vaipuneena vallan,
Riemu poissa on, on lohtu poissa,
Unhottunut nuoruun ketokumpu. —
Unhottunut? — Taivaan kautt, ei koskaan!
— Virvotusta huokuu täällä henki,
Sitä myöskin ruumis riutuvainen —
Tuossa helmeilevi kirkas neste,
Loitos huolet karkottaa se taasen,
Minä vaivun unhottaren helmaan;
Helmeilevä neste huuhtoo rintaa,
Mieli kiittää tuonne pilvimaille,
Pois nyt kasvoin usva pimentoinen!
— Kuulen! ääni tunnossani kuiskaa:
Elä koske! vaarallist' on leikki
Moinen; sielun voi se saastutella. —
— Mutta vaarallista voisko olla,
Jos mä hieman maistaisin, vaan hieman? —
Oi, jos äitikulta vielä oisi
Elonmailla, hältä tiedustaisin:
Oisko vaarallista! — — Turha pelko!
Miesi olen, työni vastaan itse!
— Mutta — voihan urho voimakaskin
Langeta, kun vaaraan suotta kiittää — —
— Oi jos hengettäret pyhät, hurskaat
Kuiskasit, mi oikeaa, mi totta,
Mikä jalosti ja hyvin tehty! —
— Mitkä sanat? mikä lause tuossa? —
"Elä häntä juo", niin sanoo siinä.
Kuollessansa äitikulta laati
Moisen lauseen mulle oppahaksi
Matkalleni, tieni viittaajaksi.

Se on sulle, sarkka purppurainen,
Se on mulle, heikko mullan lapsi!
— Maa ja taivas, Jumala ja Luoja!
Nimessäni teen mä päätökseni,
Heitän, minkä kieltää pyhä lause. —
Sinä, lähteen neste kristallinen,
Luojan lahja taivaan antimista,
Syvyyksistä pulppuileva kulta,
Sinä huuhto yksin kauloani!
Syöntä, rintaa silloin riemastuttaa
Raitis henki, taivaan pyhä liekki. —
Ken on luja, vakaa päätteensä,
Totuus sille kantaa seppeleensä!

Pikku Katri.

Pikku Katri nurmikolla
Surutonna leikkii vaan,
Häll' ei ensinkään voi olla
Aavistusta huolistaan,

Joita tapaa synninlapsi
Täällä mailman matkalla,
Noist' ei tiedä; onneikkaasti
Hälle aamu ruskottaa.

Sinisilmät säihkyellen
Autuaana hymyää,
Nurmen pikku kukkaselle
Ruusuhuulet myhäjää.

Tietäisikö pikku Katri
Kuin on paha elon tie,
Rukoilisi hartahasti:
"Isä, luokses minua vie!"

Kotiin, kotiin!

Miksi noin nyt innoissansa
Rientää impi huoneesen,
Joka taasen luonnon kanssa
Viettänyt on hetkisen,
Kevään koita ihannellut,
Kotirantaa muistaellut? —

Miksi silmätähdet loistaa
Hellemin kuin konsanaan,
Vieno puna sumun paistaa
Kalpeoilta kasvoiltaan,
Kuuliko hän peipon laulun,
Näki luonnon kuvataulun? —

Tuskin peipon ääntä kuuli,
Kevät vast' on tulossa,
Joskin kuuli, niin hän luuli
Peipposeksi varpua;
Vietettynä tunteiltansa
Todeks' otti unelmansa.

Luonnon taulun tuskin näki,
Lumessahan luonto on,
Keijukaiset, luonnon väki,
Ann' ei loistaa kukaston,
Kun ei poiss' oo kirsi maasta
Nurmen juurta raatamasta.

Mistä ilo suurenlainen? —
Kohta kuuli, syy on tuo:
"Taas on Anni onnekkainen,
Pääsee vanhempainsa luo!
Muuta mailmassa en halaa,
Koti mielessäni palaa!" — —

Oi jos Suomen kuulu kansa
Maatansa noin rakastaisi
Noin jos silmäinloisteellansa
Tuntehensa ilmi sais,
Poistuis pojjes kalve mieli,

Riemun lausuis suu ja kieli!

Kadonnut tunne.

Vilahti kerta tunne uskonnon,
Mi autuaana ennen hymyili,
Taas pakeni, ja tyhjä syömein on,
Mä toivoin että saapuu vieläkin —
Mä toivoin turhaan, tuu ei konsanansa;
Nyt hoivun tyhjän sydämeni kanssa.

Ei paennut, sen kurja karkotin,
Se jäi kuin miekin, huoleen, ikävään,
Viel' kerran kaihoihin katsoi takaisin
Kuin peura ammuttu, vaan kerkeään
Taas läksi, palanneeko konsaan! — Ei,
Tuo ammunta sen ijäiseksi vei.

Jos luen värsyn miten voimakkaan,
Se turhaa on, on poissa loisto sen,
Sill' ei oo mulle mitään ollenkaan
Lausuttavaksi; ijankaikkisen
Painaapi viha vaan kuin kahlehet,
Kuin ruostunein' on syömeen syöpyneet.

Ja nuoli, mikä poisti tuntehet
Nuo taivahaiset, ylpeyteni
On äänetöin ja himot liekkiset,
Kuin usvaan kietoo raukan syömeni —
Saisinko vielä lapsiajan armaan,
En päästäisi, vaan pitäisin sen varmaan!

Iidalle.

Kellä onni oiva oisi,
Jollei onnen enkelillä,
Kelle Luoja lahjans' soisi,
Toist' ei näillä kuuluvilla,
Jonka toivois onnekkaaksi,
Niin kuin Iida, onnen lapsi!

Ken taas riemahtelis tuosta
Syvästi ja hartahasti,
Ken niin maltitonna juosta
Tahtois aamust' iltaan asti
Vointiansa tiedustellen,
Iloansa ihaellen!

Kenpä rukoella koettais
Hartahammin onneksensa,
Vaikk'ei tuolla muuta voittais,
On se oma autuutensa,
Toivoin Liljan moisen suoja
Rukoella taivaan Luojaa.

Säde kiittää taivahasta,
Huokuu vieno kesän tuuli,
Nurmen nukan sade kastaa,
Huhuu paimen huiluhuuli;
Kaikkein sävel samanlainen:
Olkoon Iida onnekkainen!

Sorsain lähtö.

Kotoisen lammen rantoja
Tuo sorsa poikineen
Viel' iltakauden uiskeli,
Katsahti läntehen.

Kuin päiväkulta laskeissaan
Tuon lammen purppuroi,
Ja taivas-kuvat lammella
Tuo sorsa nähdä voi.

Kuin siellä pilven vöhkäle
Raskaasti matkajaa,
Ja taivaan kirkas sineys
Jälessään aukeaa.

Nuo huomaa sorsa pohjalla; —
Vaan tuolta etempää
Maat, vaarat, laaksot, lehdikot
Silmäänsä kimmeltää.

Ja sorsa kutsuu poikiaan
Ja heille laulaa noin:
"On siipein kuula taittanut,
Mä etten lentää voi!

Siis talven tullen lammella
Mä varron kuolemaa;
Nyt yksin saatte lähteä —
Voi armaat! muistakaa:

Matkalla ette yhtyä
Saa muitten joukkohon,
Kun sorsien — jos niit' ei oo,
Parempi yksin on.

Mä tunnen: kieltä vierasta
On kuulla katkera,
Ne vieraat mainelaulajat
Voi teitä pilkata.

Kun tuutte maalle vierahan,
Ei liijoin mieltä
Saa eteläisiin herkkuihin,
Vaan vähään tyytyä.

Taas kohta kevään tultua
Te käytte Pohjolaan,
Ja näitä synty-seutuja
Ja lampee katsomaan".

Noin lauloi sorja pojilleen;
Ne vastas; "hyvin käy!"
Ja kohta ramparaukalla
Ei seuraa enää näy.

Vaan hetken päästä palajaa
Seurasta pienoisin;
Se päättää kuolla lammella
Emänsä sylihin.

Ja turhaan emä pienoista
Varoittaa matkahan,
Se vastaa: "äiti armasta
En jätä konsanaan!"

Ja syksymyöhään lammella
Nuo kaksi souteli,
Kun lampi jäätyi, kuolemaan
Ne nukkui kumpiki.

Autuuteni.

Sä lintunen, oi, laula taas,
Sä perho, liehu kukkamaas!
Voi taivas perhon onnea,
Kuin kukkaista saa suudella!

On kertun kieli, leivon suu
Ja laulu helkkää, kajahuu,
Ijäti tahdon kuunnella
Sen soitelmaa, sen lauluja!

Ja sydän sykkää lemmityn,
Mä ruusut nään ja hymyilyn;
Saas mailman taivas unhottaa,
Mutt' armastain en minä vaan!

"Ilonga!" tuuli humisee,
"On taivas!" koski kohisee,
Vaan mulle yksin, muille ei,
Kun toisten onnen surma vei.

Sortunut kantelo.

Ennen miesi kaihomielin
Polvilleen sen loi,
Sormet liikkui, liekui kieli,
Honkakoppa soi,
Nyt on miesi mullan alla,
Kannel rauska pihamaalla.

Noin se katoa kaunis, jalo,
Totuus kestää vaan,
Sit'ei voimakkainkaan palo
Saata hoipumaan;
Tyyntyy laulun, soiton virta,
Hakkaa, hakkaa ajan pirta.

Runotarkin ihastunna
Ajan mettä juo,
Aatteet jos lie kulununna,
Uutta luopi tuo,
Vaan ei kaatunutta raukkaa
Aikakaan voi enää auttaa.

Tuolla, tuoll' on laulajalla
Uusi koti jo,
Tähdet tuikkaa yllä, alla —
Siellä kantelo
Laulaa laulun raikkahamman,
Kaijun laatii korkeamman.

Siellä köyhä laulajakin
Morsiamen saa,
Tääll' ei saanut, vaikka haki,
Honkakoppaa vaan
Täällä ihaella koitti,

Onton sydämmensä voitti.

Poistunut.

On kohta vuotta kaksi
Kuin häntä nähdä sain,
Jäi vielä vierahaksi,
Vaan nimi huulillain
Pysyi; hän kaunis enkeli
Mun aatteissani lenteli,
Sydämmein kaihoon jäi.

Sen jälkeen puoli vuotta
Sain häntä tuntemaan,
Jo silloin aloin vuottaa:
Hän milloin kaivamaan
Sais hautaa vanhan armahain,
Minnekkä Saima vaipuis vain
Ja minä yksin jään.

On vasta vuosi yksi,
Kuin toivotonna näin
Ol' tullut hyljätäksi
Jo vanha ystävään;
Vaan sydänkysymyksehein
Tuo toinen impi vastas: "ei"!
Ja minä huoleen jäin.

Nyt puolen vuotta vasta
On tuskin kulunut
Ajasta autuaasta,
Kuin olen halaillut
Tuot' enkel armahaistani, —
Vaan nyt mun orpo lempeni
Uinahtaa unheessa.

Oi aikaa, riemun aikaa
Kukkaisan keväimen,
Kun laakson laulut kaikaa
Ja helkkää käkönen,
Ja sirkut kiltit kilvassa
Lentää ja laulaa ilmassa —
Oi kesää pohjolan!

Kun paimenpojan huuli
Ei jouda uupumaan,
Ei kesän vieno tuuli
Kyllästy huminaan,
Säveltä laineet kantelee,
Hohteitaan Ahti antelee
Ja tanssii Vellamo.

Saapuupa syksy hyinen
Ja kylmä kokonaan,
Kukkainen lemmityinen
Uinahtaa kuolemaan —
Niin kukkaiset mun syömeni,
Ja niin mun orpo lempeni
Myös hoipuu hautahan.

Vaan kerta ajan tullen
Ne virkoo jällehen,
Haudalle suletulle
Lennähtää leivonen;

Se laulaa, hauta aukeaa
Ja kukka nousee mullastaan,
Ei kuihdu konsanaan.

Kyyhkyislakka.

Lintu laulusuu
Poissa on,
Sorja laulupuu
Suloton,
Syksy maille ehti,
Poiss' on lintu, lehti,
Hyyteiss' on jo maa,
Vetten kalvo henkii
Huurua,
On talvi tullut jo;
Tokko pienen kyyhkysen
Lakastansa löytänen,
Vai poistuiko jo? —
Poistunut ei kyyhky lakastansa
Koskapa vei sinne armastansa.
Oi jos kyyhkyislakka tuo niin suuri olla vois,
Ettei sieltä toisen aina täytyis lentää pois!

Kuin kyyhky lakassansa
On Heimä armaisen,
Hän aina kodissansa
On, tuosta hehkuen
Intomiellä johdan tiedon rauhaisen:
Kotiköyhää armastais hän armainen,
Lemmellänsä kaunistaisi köyhyyden,
Herra armas, miten hauska elää silloin oisi,
Heimani kuin kaihon yöhön valkeutta toisi!

Ilta joutui jo,
Päivä kulta poissa on;
Töiden taistelo
Loppui, ilta valotoin
Saapui; valaistukseni
On yksin muisto armaani!

Keskiyöllä.

Voi kuin kaunis nähdä tuota
Ilmiötä pohjolassa,
Konsa tunturien luota
Välkkyy päivä kuutamassa!
Kaksitoista kello lyönnä,
Illan sumu terhevyönä
Toiset ilman suunnat kiertää
Himentäen taivaan viertä,
Yksistään vaan pohjolassa
Valo hehkuu kuutamassa.

Sumulla.

Hieman siintää tähtiparvi
Tuolta sinipilven takaa,

Otava ja "kauriin sarvi"
Vielä hunnun alla makaa,
Väinön miekk' on huotrassansa,
Pohjan tähti piilostansa
Toki hieman pilkistää.

Nuorille.

Kaiju kantelosein, herätä tuli rinnoissa nuorten,
Jotka nyt arkana mieltii, missä se oikea polku!
Joukkohon meidän ei kuulu ja vastahan ei ole siltä;
Vaaroja ei kokeneet, eläneet kera ehtosan äidin,
Huolet mi kantanut on valitusta ja itkua välttäin.
Piilojen saastaisuutta he viatonna tuskinpa tuntee;
Siksi elon sive, miehuus, kuntokin halvaksi näyttää.
Laittaos Herra sä niin kuni vaativi nuorien tunto!
Ei sima maistua voi he kun tuntenut ei ole siimaa. —
Taivuta niskasi siis, ijes Herran on huokea kantaa,
Taakka se köykänen on, jota Luoja olallesi nostaa.
Vaivoja huojentain kule köyhien, orpojen luona!
Pois huvitus luvaton jos on yksikin kärsivä raukka,
Jonk' kova kohtalo vie vilun, tautien näljänkin tietä!
Noita sa auttaen hoivaa, siinä se oikea polku!
Siitä sä seppelehen helohelmiä hehkuvan voitat.
Kaiju kantelosein, herätä tuli rinnoissa nuorten!

Toukokuun 23 päivä.

Kyron pellon pientarella
Huojuu koivu korkeainen
Siihen pesän peippo laati,
Lauloi, voitti laulun maineen;
Niin se koivu latvallansa
Suoja peippoa, armastans.

Vaan ei peipon lauleloihin
Tyydy kansan henki yhä,
Silloin taivaan neuvokissa
Syttyy liekkiin tuonne pyhä;
Tunne etsii armahansa —
Onnekas sen armaan kansa!

Niinpä kansa kotitienon
Kiurustansa niitti maineen,
Kun se laati laulun vienon,
Koivun lakkaan nousi vainen,
Helkki vuoden, helkki kaksi,
Siirtyi, armas, tuonnemmaksi.

Peippos-pari koivun alla
Kiurun pienen kasvatteli,
Näki lentoon haipuvaksi,
Kuuli, kuin se viserteli;
Riemui kerta vanhain rinta,
Sammui, muistain armahinta.

Kiurun ääni kuulumasta
Lakkas meidän laaksoissamme,
Saapui kaukaisesta maasta
Sana, viesti korvallamme:
"Tääll' on valpas kaikkein mieli:

Laulaa Pohjan satakieli!" —

Keskimeren aallot saartaa
Ihanteiden ihmemaata,
Miks' ei meidän kiurukainen
Sinne saakka lentää saata!
Alpein laaksot helkkää, kaikuu,
Väinön laulu sielläi raikuu.

Kyrön pellon pientareilla
Kukkain tuoksu ilman täyttää,
Vaikkei Lännen purppuroita,
Tuhat väriseltä näyttää;
Kuin on kukkain tuoksu hieno,
Niin ol' kiurun laulu vieno.

Joko taukos kiurukainen,
Tunsi työnsä täytetyksi! —
Tänne liiti armahainen,
Kujertelee taasen yksin;
Alla Kyrön koivahaisen
Lienee hauta armahaisen.

Salli, Luoja, että taasen
Syntyis toinen vertaisensa,
Niittäis Lännen kaukamailla
Seppeliä kansallensa,
Kunnes Väinö matkaltansa
Saapuu taasen laivallansa.

II.

Vuoksi kuin hyrskivä tulvivi, rintasi tunteita huokui
Milloin sa taistelut mailmojen, ihmisrintojet lauloit,
Taikka sa mainingit virtojen, vienoiset uirehet aaltoin
Kuiskasit, lehtojen leyhkysset, kiiltehet kirkasten järvein
Taikojen voimalla kuuluin leikiten mielihin loihdit;
Vieläpä veit lumolinnojen aartehisin salatuihin,
Muinahis muistoja nostaen, kaipehet rinnoissa syttään;
Taikkapa laulusi helkkehet mieliä pilvihin vieden
Karkotti pauhinat, melskehet, kaipaun toi Jumaloihin,
Taivahisiin yleviin, kussa tuntehen rakkaun valta
Nukkunehet elon uutehen liekkiin johteli taasen.
Kuoleman portti kolkkoa välttäen sinne me saimme
Keskitse purppura kumpuin laulusi lekkuvin siivin. —
Helkä, oi, helkä sä ruhtinatar, avaa taikojen linna,
Hetkisen viihtyä suo, elämää ikävää lyhennellen! —
Vait' oot? ijäksikö sammui, taukosi laulusi lento?
Kyynelin nukkuvi lehto, min kiurunen tyhjäksi jätti —
Saa kesä laulajat muut, vaan kiurunen ei tule sentään!
Vasta, kun taivahat luo sekä maat ihaloiset ja uudet
Herra, niin Pohjolan laulaja alkavi, ei väsy konsaan.

Aamusta iltaan.

Kas ruskoa, kuin kultaisna
Se idäss' tuolla heilamoi,
Jo nousi armas aamunkoi —
Oi neitonen, sä nouse pois,
Tuo rusko muuten poistua vois,
Se suudelkoon sun liekki syöntäsi
Ja lentäin taivoon vieköön mielesi!

Nyt aurinko on noussut jo,
Se valtaa ilman äärineen,
Luo meille päivän kultaisen,
Oi neitonen sä nousit pois! —
Jos kukka aina loistaa vois,
Ei loppuis ruusutanssi konsanaan,
Se yhtyis Luojan tuulten huminaan.

Voi katkeraa! Taas orpo maa!
On aurinkoinen maillaan jo,
Yön tuules huojuu hongisto —
Sun, neito, yösi lyhvä vaan,
Sill' Luojan luokse loistamaan
Sun täytyy kiirein täältä yllättää,
Vaan ystäväsi kaihomahan jää.

Vaan päiväs nyt on yltänyt,
Ja nuoruus kylvää kukkia
Niin armahasti loistamaan,
Ja aate siivin rohkein
Nyt lentää taivaan Eedeniin:
Oi, saavu kiirein aika siunattu,
Ja voiton seppel laske kaivattu!

Impyselle.

Silmäs luo Sä kuutamolla
Kohden pilviä,
Etsi sieltä kirkkahinta
Onnen tähteä!

Poimi elontanterilta
Kukka tuoksuvin; —
Ruususelle ruusunen on
Aina kallihin! —

Nurmen kukka vaiteloiden
Katsoo pilviin päin;
Luokse Taivon autuaitten
Nouse myös Sä näin!

Sinne pyrkii nääntyneenä
Kurja matkamies. —
Viettävin ja käydä hauskin
Olkohon Sun ties! —

Löydä siellä uskolliset
Ystäväsi myös
Nauti Luojan kammioissa
Maksu päivätyös!

Uusi koti.

Ompa oiva koti meillä,
Onhan, kunnan veikkoset.
Nytpä kelpaa opin teillä
Samoilla. Ei uupuneet
Olla saa, mut' lailla huiman
Alkuun panna juoksun tuiman.

Oi, kuin onki kaunis, jalo,
Kuinka kauas loistava

Harjun rintehellä talo! —
Se on surut poistava,
Joita saamme joskus maistaa,
Kun ei onnen päivä paista.

Moiset hetket kaihomielen
Heittäkäämme unholaan!
Vangitsee ne suun ja kielen.
Pyrkikäämme ainiaan
Olla onnen lapset oivat,
Kosk' on meillä kunnan hoivat!

Oi, kuin muistuu Suomen kansa
Rakkahalta mielehen!
Sehän antoi tavaransa.
Saakka henkeen, verehen
Puoltakaamme kunniaansa,
Kohotellen mainettansa!

Maita raastaa myrsky suuri,
Kansa etsii varjoa,
Silloin meill' on kivimuuri
Suojana ja — Jumala.
Ken nyt pelkäis, houkka oisi,
Kun ei noihin luottaa voisi.

Tuokin toistaa: Kansa Suomen
Jättää öisen vuotehen.
Kello soinut, tullut huomen,
Miehet rientää pellollen.
Huone kaunistelkaa, naiset,
Kohta saatte kampiaiset!

Suomen kansaa muistaissamme,
Yli muita tuntoon lyö
Nimi oivan johtajamme,
Jonk' ol' suurin vaiva, työ.
Palkitkoon häll' Taivaan Luoja,
Kaiken hyvän lahjan tuoja!

Helga raukka.

Illan verho peittää maan,
Janne saattaa armastaan,
Portille he päästyänsä
Syleilevät yhtenänsä.

"Helga, aina omani,
Tavarani, kaikkeni!
Usko, miten puhtahasti
Sua lemmin hautaan asti!"

Riemusoitelmana, oi
Helga tuota kuulla voi;
Varjoin läpi hymyy, luulet
Enkelien lempihuulet.

Vuoteessaankin Helga niin
Puhkee näihin lauselmiin:
"Kuin hän onkin uskollinen,
Palava ja intohinen!"

Janne yössä rientelee,
Vaan ei kotiansa mee,

Saapuu ikkunaisen luokse,
Sydän sykkää, hiki juoksee.

Paikallansa seisahtaa,
Silmät ympär' vilkkuaa,
"Yön on huntu kaiken päällä,
Kukaan ei mua nähne täällä!"

"Pom, pom!" ruutuun noppasi,
Joku samoin vastasi;
Nainen valkohameessansa
Suutelemaan — "armastansa".

"Sisään käyös, yksin oon,
Juo ja nauti! Huoleton
Olla saat, ei kenkään tiedä
Sanaa kullallesi viedä!"

Vuoteella he vierekkäin
Istuu, milloin sylittäin;
Tuikkaa lamppu valkeainen —
Pimeytt' ei poista vainen.

Sitten sammuu lamppukin,
Nainen "uhrin" sylihin
Vaipuu, hän taas innokkaammin
Suutelee ja autuaammin,

Hurmaavaista hekkumaa
Koko huone tuoksuaa,
Janne raukka hurmeessansa
Suutelee vaan "armastansa."

Helvettikö leimahtaa,
Vaiko taivas aukeaa?
Hurmahenget kipunoita
Iskee, armaat nauttii noita.

Voi sua, lemmen hurmasuu!
Maako tää, vai joku muu! —
Taivas valoi ruskollansa
Eksyneitä lapsiansa.

"Maari!" Janne kuiskasee,
Naisen rintaan huokuilee,
Rinta kohoo tunteikasna,
Janne elää autuasna. — —

Tyynt' on huonehessa nyt,
Lemp' on hieman viihtynyt,
Poika huokas — mutta miksi? —
"Viiniä, oi, kumppaniksi!"

Helga kodissansa taas
Uinuu uness' autuaas.
Herättyään riemuin huomaa:
Saapuu päivä, Luojan luoma!

"Konsa iltaan elän sen,
Jannea taas syleilen. —
Kuin hän onkin uskollinen,
Palava ja intohinen!"

Miekka seinällä.

Se vuotta monta kymmentä
On siinä rippunut,
Sit' aurinko on paahtanut,
Se siit' on ruostunut.

Ei kenkään viitsi puhdistaa
Nyt säilää konsanaan,
Se ruosteisena tomuineen
Vaan siinä maata saa.

Vaan tunnollinen katsoja
Ei kohta käänny pois,
Hän seisahtaa ja tarkastaa,
Se on kuin ääni sois:

"Tuo säilä, sit' ei kieltää voi,
On nähnyt enemmän
Kuin kenkään miestä, aivojen
Jo virtaan vyöryvän.

Ol' aika, sodan huuruissa
Se milloin välähti,
Ja iski tulta, valkeaa
Kun kilpeen helähti.

Se silloin kiiksi, punotti
Verestä Ryssien,
Sai kuulla, miten pauhasi
Ääni rumpuin, tykkien.

Ja liehumasta lakkasi
Vast' illan tultua,
Kun vihollinen ajettu
Oli mailta, halmeilta". —

Jos vainolainen Suomen maan
Ei kohta taukoa
Piukottamasta sydämen
Ja kielen kahleita,

Niin vanha miekka seinällä
Viel kerran helähtää,
Ja silloin tuli, leimaus
Taivaasta välähtää.

Ei, vaan.

Ei leiju kukka lemmen
Nyt järven lahdella,
Ei vuokko, niinkuin ennen,
Kukoista rannalla,
Ne loistosat kukkaset poisti
Hyy talvinen, hanki ja jää,
Mi ennen niin sievästi loisti,
Sen surmasi hyyteinen sää.

Ei pohjan satakielen
Nyt ääni helkykään,
Ei helky, munkin mielein
Niin alavaksi jää. —
Vaan katselen pohjolan tulta,
Tuota roihua riemuisaa —
Oi lempeni! säihkyvä kulta!
Oi tuttua leimuavaa!

Tuo pohjan kirkas palo
Leimunnut kauvan niin,
Se lihoittaa, tuo valo,
Autuuden ailelmiin;
Se muistoja peittävät usvat
Taas kauvaksi kuohuttaa,
Ja sieltä mun kansani tuskat
Taas selvinä kangastaa.

Ei moinen polvi usko
Kuin kaunist' oli se vaan,
Kuin pilvet aamurusko
Kultasi, veri maan;
Ja pohjolan roihuvaan loistoon
Vaan miehemme viittaeli,
Se lausuvi: kuoloon tai voittoon!
Taas poikamme ponnisti. —

Sä veltto kansakunta,
Katsahda taivasta,
Ja elä muinaisunta
Niin kuorsaa makeaa!
Kun taasen on ryöstö ja raasto
Sun lastesi keskellä,
Nyt huuda! — ei riittäne haasto,
Se ei riittänyt ennenkään.

Niin nouse tiikerinä,
Min pojat ryöstettiin!
Sun polkus pyörtehinä
Käy metsän uumeniin;
Ja kerkehin petturiroisto
Ei turvahan päästä nyt saa,
Oli tappio suuri, siis voitto
Myös olkohon loistoisa!

Mä pohjan virtain maassa
Sen hurmemettä join,
Sen leimutaivahassa
Vaan tulta nähdä voin,
Ja siksipä syömeni sykkii
Ja taistohon houkuttaa,
Se turha ei oo, sillä tykkii
Se kostamaan sorrantaa!

Haudan kaivaja.

Mä kaivan hautaa kielen sortajalle,
Mi vielä kerran koettaa voimiaan
Ja kätken hänen patasaven alle,
Se ett'ei sieltä nouse milloinkaan.

Mä kivistä kannan rinnan päälle
Ja suuremman kuin kenkään luulisi —
He muuten voisit tulla esiin jälleen,
Jos joku heistä torven kuulisi.

Vaan täytyy heidän alla moisen vallin
Niin kauvan levähdellä unheessa,
Kuin mailman perustus on mullin mallin
Ja Valhallasta loppuu hunaja.

Kun tuomiopäivän torvi sitten pauhaa
Ja kirpoavat haudan kahlehet,

Ja autuaille huudetahan rauhaa,
Niin sortajat on sikein nukkuneet.

Kun sitten heräjävät aikojansa
Ja mesiäisten pesää etsivät,
Niin huomaavat että heidän nukkuissansa
Tiehensä mehiläiset lensivät.

Ja rapistunehessa kuolon maassa
Aaveina tekojaan he katuvat —
Vaan rauhan lapset maassa paremmassa
Vapaasti Suomen kieltä haastavat. —

Se muuten oisi niinkin voinut olla,
Ett' oisit suomalaiset synneistään
Saaneet vaan ruotsalaisen "protokollan,"
Jot' ei ois' ymmärtäneet ensinkään;

Niin kielen kääntäjätä etsiessä
Ois' sijat parhaat kaikki täyttyneet,
Me, huonon suomennoksen ohjatessa,
Viel' lopultakin harhaan kääntyneet!

Soiton voima.

Ja soitolla voima on loppumatoin —
Kun Hurjien kantelo pauhaa,
Niin maassa ja taivaassa tyyneys on,
Saa tuonikin seuraneen rauhaa,
Ja helvetin ukset on ammollahan,
Käy perkele soittoa kuulemahan.

Niin kantelo Hurjien hankita voi
Ilon hetkeksi vaivojen maassa;
Kirotuilleki nautinnon hetkeksi soi
Laulu moinen, mi autuahassa
Öin päivin on voimana, riemunakin,
Siis soit' että kuuluu se helvettiin!

Sä kantelon kieliä surkeilet,
Tai sormesi heikot ei kestä,
Käärmeen veres kieliä pehmittele,
Saat sormesikin siinä pestä,
Sitt' iske ett' tuikkaelee kipunat,
Kielet värjäälee valon kuin salamat!

Kun vainajat hautojen kattehet luo
Pois, astuvat, luurangot helkkää,
Äl' aattele: soitto jo riittävi tuo! —
Älä liikoja luovasi pelkää!
Jos kuulijaparvesi suuri jo on,
Niin soita ne hurjahan karkelohon!

Kun luurangot riemusta notkuttaa
Polviaan sekä nyökyttää kallot,
Ja taivahan riemuun maailma saa
Sekä tyyntyvi helvetin aallot,
Mä silloinkin huudan: sä kantelo soi,
Ett' aina tää karkelo jatkua voi!

Kerta koston.

Tuoll' akkunalaudalla kyyhkyinen
Kodin lämpöä kerjäilee,
Mi ikkunaruuuista tihkuilee,
Sen käyttävi lämmökseen;
Vaikka saita, se on avuks' sittenkin —
Ja tiivimmin pää höyhenihin.

Kuin kyyhky mä lämpöä kerjäilen,
Vaan auttajaa vaan ei näy,
Vaikk' kasvoni peittyvät huurteesen,
Jääpuikoiks kynelet käy;
Mä kömpien ikkunaviereltä pois —
Ken siitä nyt liidellä jäisenä vois!

Valon säde silmähän värjähtää,
Se katsehen huikaisee,
Hyppysoitelma korvaani lennähtää,
Mi huoneessa kaikuelee —
Jos huomaisivat ja heill' pyssyä ois,
Niin varmahan laskisit päiviltä pois.

Mä kaukoa vieläkin tähtäilen
Läpi ilmojen yön halavain,
Hymy katkera jäätyvi huulillein,
Iloitto se kaikuvi vain —
Viel' syksy on saapuva teillekin
Kun "kosta!" kuulette viimeinkin.

Mä kalman henkenä huuhuillen
Sitte hautojen reunoja käyn,
Ja rintanne joutuvat poltteesen,
"Voi!" — huudatte, armo ei näy —
Mä ristien viitahan vaan katoan,
Taas paikalla ilkkumahan palajan.

Eräälle arvostelijalle.

Saloit' oudon äänen kuulen,
Noin se kuului: "koi, koi, koi!"
Korven laulajaksi luulen,
Mietin: jotain uutta voin
Kuulla — Eipä! korppiraiska
Huutaa vain kun loppuu haaska.

Hurja lintu, tuki suusi,
Katalaa ei kuulla voi!
Kätköön vedä kurjat luusi!
Etkö kuule: suloin soi
Laaksoissamme satakieli,
Siit' on valpas meidän mieli.

Tääll' on laakso, lehto hellä,
Jossa varpunenkin saa
Äänellänsä viserrellä;
Tääll' on maata viljavaa,
Meill' on sievät yrttitarhat,
Niissä kasvaa herkut parhaat.

Miksi haaskalintu tarhaan
Lennät, koetat myllertää,
Pitkät siipes vie sun harhaan,
Kun ei pyrstöä ensinkään,
Jolla voisit ohjaella,
Liikkeitäsi suunnitella.

Nokka luotu raatelulle,
Kukkain tuoksua tunne ei —
Lennä korpeen, hakopuulle,
Sinne kontio jo vei
Naudan, konin puolikkahan,
Lennä sinne nokkimahan!

Kylän lapset naurusuulla
Sua korpeen seurajaa,
He voi pakinaasi kuulla
Kun sa koikut murkkinaa;
Ihailee he nokkaa moista,
Jonk' ei vertaa löydy toista. —

Yrttitarhaa nokallansa
Huuhk' ei raasta kumminkaan,
Metsämiesi, Suomen kansa,
Sitä uhkaa luikullaan:
"Puh!" ja ruunan pirtti heti
Kaunistuksen oivan veti!

Lapsuuteni ajoilta.

IV.

Kerta nälkävuoden rasittaissa
Kansaa Suomen — kansaa armahinta —
Isän kanssa metsän sydänmailla
Samoilimme, löytyi vehkalaakso.
Kuuset reimat kasvoi ympärillä,
Kaiken kaartoi taivas sinillänsä;
Laakso oli oikein rauhan laakso —
Vehkaa poimimme me leiväksiksi.
Siinä seisoissamme nilkkaa myöden
Liejussa, mä lausuin: "Kuule, isä!
Miksi taasen näin on aika huono,
Että elääksensä ihmisparkain
Täytyy käsin käydä luonnottomiin!
Olki, sammal, koivun kuori, pettu,
Peuran jäkälä ja viljan kauhna,
Herneen varsi, moinen vehan juuri,
Nähdä melkein käärmeen kaltahinen,
Karvas, pistäväkin käärmeen lailla,
Polttaa kurkkua kuin tuonen tuli.
Onko joku hyöty Luojallemme
Viljan kohmettuissa pelloillamme;
Huvittaako häntä lasten itku,
Parku, vaivaistenkin valitukset,
Elo tuskallinen, kuolo kurja?! —
Miten hauska elää silloin oisi,
Milloin pellot notkuis viljan alla,
Leipä, vehnäleipä puuttumatta,
Ilman huolta, oisi syövän suussa! Viisi
vuotta lienee aikaa siitä,
Milloin kunnan leipää majassamme,
Oottaa saanee vielä toiset viisi,
Kons' ei kuulu aikain parannusta. — —"
"Ethän", lausui isä, "tuskittele
Vaikka antaa meille ruoskaa Luoja!
Etkö tunne miten hyvää tahtoo
Lapsellensa lempeä vanhus aina,
Vaikka joskus täytyy vitsan kanssa
Karkotella lapsen itsekkyyttä!

Etkö muista, miten hartahasti
Vitsan jälkeen halaan lapsiani!
Ne on oman ruumiin jäseniä,
Heitä rankaisen ja itse kärsin
Kipeimmästi joka iskun, vamman —
Mutta totuus pyrkii valtanansa,
Totuus käskee ruoskaa liikutella."

Muuten muistan ajan ankaramman,
Jolloin kolmas osa kansastamme
Pojjes siirtyi tupiin tuonelaisten;
Äiti kuoli huoneen permannolle,
Kurja lapsi kylmä rinta suussa,
Isä heinää jäyti pientarella;
Nuorukainen voimakas ja virkku
Haamun lailla hiipi kalmistossa
Kadehtien osaa tuonelaisten,
Kunnes hänkin löysi onnen lehden:
Kaatui, sortui, hautaan raukka horjui.
Sairashuonehissa kymmenittäin
Kuollehia lojui vuotetulla,
Kuusi lautaa: siinä valmis vuode,
Saattoväki: hepo, kyytirenki.
Mutta lause: maasta olet tullut,
Maaksi pitää jäljen tulemasi,
Kaikui joskus puolisataa kertaa;
Sitten rukoukset yhteisesti
Luki puolestansa hurskas pappi;
Hautasaarnaa ei, ei muisteloita;
Toki todistuksen jäänehille
Lausui voimakkaasti suuri hauta.
Siit' on aikaa kymmeniä kolme,
Monta viljavuotta sitten nähty,
Vaan on turhuus päässyt valtaan taasen;
Taasen korska itsekkäästi johtaa
Mailman lasta teillä vierahilla;
Herra tuntee tuosta kivun raskaan:
Lapset karkaa pojjes isän luota.
Siksi rangaistuksen kautta kutsuu
Tekemähän taasen sovintoa,
Panttina on pojan veren voima,
Voiton lippu liehuu Golgatalla.

V.

Yhteen aikaan sisko Heiman kanssa
Kuljin kauppaamassa kapineita,
Joita laati isä, veli Jaakko:
Lusikoita, kauhoja, kauloospuita,
Koria ja muuta, yhtä, toista. —
Oli aika, kylmä talviaika,
Moni matka jäätävältä tuntui.
Muita kylmemmäksi toki muistan
Erään Orismalan kaupparetken.
Kylmä tuuli viuhtoi pohjosesta,
Valkeaksi jääti poskipäitä,
Joita lumin hieroella koimme.
Lunt' ei paljon Kyrön aavamailla;
Usein hietaisena tiehyn selkä
Rohui kelkan alla vetäissämme —
Tuo se liekin ollut pelastaja
Ett'ei veri suonten käynyt jäähän Monta
asuntoa kiertelimme,
Vilu pintaa vihloi, nälkä vatsaa,

Vaan ei avun alkua missään tullut,
Eikä kukaan vienyt tavaroita;
Yksi sanoi: entisest' on kyllä,
Toinen: ovat liijan kallihia —
Kallihia! vaikka yhtä leipää
Kauhastamme anelimme vainen.

Kylän kaukaisimpaan perukkahan
Kuljettua, taasen palajamme.
Suru painoi mieltä kodin tautta:
Vastaan sieltä taasen nälkäisenä
Rientää siskojen ja veljein parvi,
Toivoin että jotain heille tuomme;
Pettyvät, ja tuo se painaa mieltä,
Tuo se tuskan vedet silmiin nostaa!
Paluumatkallamme asiatta
Emme taloihinkaan arvaa mennä;
Uuden lämmittelykeinon keksi
Sisko: päivä loisti etelästä,
Vaikka voimatonna, tammikuulla.
Riihirakennusten edustailla,
Johon tuuli pohjoisen ei sovi,
Tuntui istuminen suloiselta,
Verratessa käyntiin vastatuulta.
Viiden, kuuden riihen edustalla
Korkeimmassa talvipakkaisessa
Jäätiköllä istuin — lämpesimme —
Kadehtinut tuot' ei — toivon — kenkään!
Viime vainiolla matkamiesi
Vastaan tuli, vähän herrasmainen —
"Mistä ootte? — mihin matka kulkee?" —
Sanoimme, ja asiamme myöskin.
Tavaroita puolen markan eestä
Osti vaimollensa viemiseksi.
"Olen opettaja Ilmolasta,"
Sanoi, — herttainen ja hyvä herra!
Roihumasta lakkas pohjan tuuli,
Puolta korkeemmalle päivä nousi,
Pellon pientareilla kesän heelmä
Tuntui heilamoivan, kotitiellä
Kukkii loistossansa kuusten latvat. —
Oi jos meidän pohattamme tietäis,
Miten suuren ilon voivat luoda
Köyhän sieluun pikku pennillänsä,
Jolla huoliensa huojentavat!

VI.

"Soiko kellot!" kysyi nuori leski
Sisään juoksevalta pojaltansa, —
"Soivat, soivat, äiti, hyvin soivat,
Että kaikuu Saunavaaran rinne —
Soiko kellot isävainajalle?" —
Vasamana tunki äidin tuntoon
Kysyväinen lause poikasensa. —
"Soivat, poikaseni, hänne soivat,"
Lausui, syvän laski huokauksen
Murheen murtamasta rinnastansa.

Talon haltijoina ennen muinen
Ollehet on, miesivainajansa,
Sekä vaimo, murheen, kaihon lyömä.
Silloin elivät he onnekkaana:
Rehottivat viljavainijonsa,
Joissa lainehteli kaunis olki

Kullan kellervine tähkinensä.
Laitumella kulki kaunis karja;
Siinä lehmät täysin nänninensä,
Härjät lihavuuttaan hyllyväiset,
Joukko joutilaita juoksevia,
Kaunis lauma karitsoita vielä
Alas lekkuvine villoinensa;
Ratsut rahkehissa kestäväiset,
Juoksullekin jalot, joutuisalle.

Suuri joukko väkeä palkallista,
Rengit kestävät ja voimakkahat,
Kauniit piijat, Suomen sulo immet. —
Luoja antoi tulla kiusausten:
Haaskoi halla monen vuoden viljan,
Rutto raasti osan raavahia,
Hevosia kaatui "ase kaulas",
Velkaa täytyi tehdä toistaiseksi.
Yhä eellehen nuo ajat kesti,
Velkojasta tuli vainolainen —
Myytti talon kiluin kaluinensa.
Palkkalaiset elantota etsii
Luota muiden talon haltijoitten.
Vaimo, mies ja heidän pieni poika
Suojatta on taivaan alla aivan,
Kunnes taasen työllä hikisellä
Saivat mökin pienen suojaksensa.

Nyt on poissa vaimoraukan miesi,
"Puitta, tuletta on mökin liesi,"
Mutta Herra elää, orpoin isä —
Niinhän vaimo tyytyvältä näyttää,
Kuin ois kyllin kystä aitassansa.

Moni Suomen äiti häntä ennen
Samat kohtalot on kokenunna —
Uuras työ ja tyytyväisyys, noissa
Salattu on onnen syntysanat.

VII.

Kuuhut taivaan hohtelee kuin pieni joulukuusi —
"Ei se ole joulukuusi," pikku Aina huusi,
"Se on silmä Jumalan, mi meille joulun tuotti,
Joulun, jota viikkoa kaksi Laina sisko vuotti".
Pikku Laina sanoi: "kuuhut, kaunis joulukuusi
Nouda, äiti, lattialle!" — Lattia on uusi
Mökkisessä. Sillä tanssii viisvuotinen Laina,
Sekä pikku siskosensa, vuotta vanhee Aina. —
Mökin miesi hymy eli, kirveen otti, johti
Matkaa, suksen luikuessa, kuusistoa kohti.
Sieltä pienen kuusosen hän olallensa tahti,
Kotiin kantoi; pikkutyöt kaunistella koitti.
Kynttilänkin pienokaisen oksalle ne nosti,
Sekös pikku tyttösistä kaunosalle hohti!
Tanssien ja leikkien he vietit iltoansa
Kunnes koski nukkumatti noitasauvallansa.
Mainitsematta on vielä ett' oli joulun aatto,
Milloin isä lapsosensa onnekkaaksi saattoi.

VIII.

Joulun maille mennessä kun Paavo tulla ehti,
On vaimo, lapset murheessa, ja silmät kyynelehtii.

Kolkin Kalle sanan saatti: "Taas on mailmassa
 Ihmissäännöt muurettuna, Räihän kapakassa.
 Siellä valuu, vaimo raukka, miehes veressänsä,
 Kun ei yksin puollustaa hän voinut itseänsä.
 Eikö liene Jumalakaan huutoansa kuullut,
 Kosk' ei armokilvellänsä pelastamaan tullut."
 Vielä jatkoi Kolkin Kalle, silmää ylös luoden:
 "Enpä muista menneheksi ainoankaan vuoden,
 Ett'ei joku murhattuna lepäis viime unta,
 Toisinaan — voi onnetoin! — on niitä kymmenkunta
 Pitäjässä! — Mitä silloin koko isänmaassa! —
 "Valot, lyhdyt loistamahan!" kuuluu erämaassa,
 Tosin lyhty siellä, täällä tuikkaa kunnahalla —
 Auta, Luoja, ett'ei ois ne valot peiton alla!
 Sinun henkes säkenet jos poistaa meidän yötä,
 Silloin muutkaan valon luojat ei tee turhaa työtä!"
 Noin kuin lausui Kolkin Kalle, vaimo toipuneena
 Ensi hämmästyksestähän, lausui: "Katkenneena,
 Murrettuna, tyttöseni, viime elon jousi,
 Kumottu on onnen alus, laineita mi sousi!" —
 Siinä tytöt vuodattamaan surun kyyneleitä —
 Muuten ihmeen kauniita kuin taivaan enkeleitä:
 Vanhemmall' on sini silmät, kellertävä tukka,
 Huulet valkopunervat kuin lempein ruusun kukka,
 Otsa, posket muodokkaat ja silkin hienokaiset,
 Kaula pyöree; ympäröi sen keltahaivenaiset.
 Taakse pienten korvien ne kiertyy kutrittaisain;
 (Ah, jos yhden suortuvaisen omakseni saisin!)
 Ruumis muuten solakka kuin jaloin veistokuva,
 Vaate, vaikka halpa, täysin päälle muodostuva;
 Kaunis sielu heiastaikse silmähelmiloista —
 Voi, niin hellää konsana en nähnyt ole toista.
 — Nuorempi on monin puolin tälle vastakkainen:
 Väri tumma, hiukset mustat, muoto nauravainen;
 Nytkin puolta pienemmäksi hänle suru näytti,
 Suru, joka äitin, Ainon kokonansa täytti. —
 Kolkin Kalle ihastui kun huomasi pienokaiset,
 Sanoi: "Vaimo, onpa sulia kalliit tavaraiset;
 Yhtä hellä, lempeä jos mieheis oisi ollut,
 Kenties oisit onnessasi ylpeäksi tullut.
 Nyt on toisin — Surukaan ei poistu itkemällä,
 Luota Luojaan! onnen ohjat viel' on nytkin hällä.
 Näen mä, kasvaa tarhassasi onnen yrttiä kaksi,
 Onnen runsaan löydät kuluin ajan tuonemmaksi!"
 — Kyllä lauloi toivon lintu: lapsiss' onni koittaa,
 Siksi, kunnes onnen yrtit kuolon käsi voittaa.

IX.

Mökin kunnahalla leikkii lapsosia kaksi —
 Moni köyhä pienokainen ei oo onnen lapsi.
 Niinpä tässä: aikoja ja hautaan miesi vaipui —
 Monesti on lesken nuoren miestään surku, kaipuu.
 Ikävällä muistaa leski lapsuutensa maata,
 Ilot, surut muistaissaan ei kyynele kuivaa saata.
 Vaikeasti elatusta lapsilleen hän koittaa,
 Työ on raskas, väsymyksen silloin, tällöin voittaa.
 Kesän suloin loppuissa kun syksy maille ehtii,
 Äiti huokuu murheessa ja silmät kyynelehtii —
 Huoneessansa sammunut on pieni elon tähti:
 Laina, pikku tyttösensä, isän luokse lähti.
 Kirkkotarhaan kätkettiin Laina kaunihisti,
 Siellä koivun juurella on vaikeainen risti.
 — Ikävässä pikku Aina siskosensa tähden

Suree, itkee, huokailee ja kuihtuu silminähden.
— Talven vallan poistuissa kuin kirsi sulaa maasta,
Pikku Ainakaan ei paljon äitillensä haasta.
— Kirsikukan noustessa on Aina vaipumassa:
"Äiti, isän sylis Lainan nä'en taivahassa —
Tule äiti, ettei Ainan yksin täydy mennä! —
Eihän sisko enkelinä noutamahan lennä!
Tule, äiti, syliis ota uskollinen Aina! — —
Isälle en päästä voi kun hällä on jo Laina!"
— Kesällä on koivun alla ristilöitä kaksi,
Siellä makaa mökin vaimon kumpainenkin lapsi.

X.

Kuule miesi, ootko käynyt kautta keltavuoren,
Ootko nähnyt rinteellänsä "harmaapäisen nuoren"?
Monta iltaa istunut hän yöhönkin on siellä,
Mistä tullut, nimensä mi, tuot'en kuullut vielä.
Itse, kertoi; "Mökin vaimo olin ennen vainen;
Mökki vietiin, nyt ma olen köyhä mierolainen,
Vaimo olin, Luoja siunas kaksi pienokaista.
— Milloinkaan en enää löydä kumpaistakaan noista!
Miehestäin en muista paljon: lien jo sata vuotta
Paavon markkinoilta häntä vartoellut suotta.
Sanoivat: hän murhattihin Räihän kapakassa.
— Onkos totta! — — Näithän Aino isän taivahassa!"
Näin hän kertoi, nauroi, itki. Silmäin väike kumma
Toisti: on hän mielipuoli. Kasvoin väri tumma
Sekä hiukset harmajat on liijan vanhat hälle.
— Usein tulee kalman merkit täällä pyrkivälle
Ennen aikaa: ikävästä valkee hiukset mustat,
Muodon kauniin harmauttaa surut, murheet, tuskat,
— Mielenki voi ryöväätä ne samat jättiläiset, —
Eihän ole ihmisvoimat raudan kestäväiset.

XI.

Kirkon kellot soivat haikeasti,
Soivat kunniaksi vaivaisen
Puutteesen min kuulin kuolleen
Keltavuoren rinteelle asti
— Vuoren rinne kolkko vuotehena,
Peittonansa taivas tähditetty,
Näin on vaimo kurja unhotettu
Ihmisiltä; ei oo lohdutteena
Kenkään, kyyneleensä kuivaajana.

Kellotkin ne soi niin haikeasti
Kuin ne Luojan istuimelle asti
Tahtoisivat huutaa: Tokko siellä
Unhotetaan mökin vaimo viellä!
— Ei näy taivas kuulleen huutoansa
Kirstulle kun viskoo lumiansa.
— Ilma kieltää johtaa kellon ääntä,
Vinkuu, vonkuu, lentää tuulelmana.
Mutta! — malta! — virren lainelmana
"Aino! — Laino!" — luulin kuulevani.
"Tulee, äiti, pikku Ainon luokse!
Isän sylissä on pikku Laina;
Täällä meille rauhan virrat juoksee,
Vaikka mailmas' halveksittiin aina!"

XII.

Isästäni puhun usein paljon,
Hältä oonkin ruumiin, sielun saanut.
Jos on kehnon kehnot lauleloni,
Se on perintö vaan vanhemmilta,
Jos on niissä jotain kelvollista,
Isälleni siitä kiitos olkoon!
Jos ei mitään, siitä itse kärsin. —
Kuten lausuin, puuseppä hän oli
Vaen en ole vielä esiteltyt,
Häntä ystäville nimeltänsä:
Torpan nikkariksi enimmästi
Häntä kylänkesken mainittihin.
Nuorempana usein juopuneena
Saapui matkoiltansa isäkulta,
Vielä oli joskus hurjanlainen,
Torui äitinikin pahaisesti;
Lyönyt ei, sen lausun kiitoksella.
Mutta vanhemmaksi tultuansa
Harvemmin hän oli juopuneena,
Kun se sattui, oli ohi mennyt,
Tunsi katkeraa hän tuskaa tuonen,
Polvillansa vuoteen vierustalla
Jesukselta pyysi laupeutta,
Pyysi parannuksen, voiton voimaa.

Maass' on maannut kolmetoista vuotta,
Min' oon hälle haudan valmistanut
Vanhan kirkon piilipuiden suojaan;
Saatossa mä kävin etumaisna,
Ensi mullan kirstullensa heitin;
Sitten hälle hautapatsaan laadin —
Vielä viimekesänä se siinä
Seisoi valkeana värsyinensä:
"Saata meille apu tuskissamme,
Turhan vert' on apu ihmisien!"
Näin mä laadin — toisin laatii Herra:
Majan antoi luona onnekkaiden,
Joss' ei tuskaa tuta tuonelaisten.

Joka kerta kun mä matkaan tuosta
Ohi vanhan kirkon piilipuiden,
Tunnen syömessäni liehauksen,
Oudon kaipauksen sielussani
Karpaloinen valuu poskipäille,
Pääni hetkiseksi alas vaipuu. —
Vainaa jos ois vielä oppaanani,
Olis alukseni murtumatta,
Taivaan toivo vielä rinnassani,
Tunto puhtaampana, hellempänä;
Nyt on toisin: kylmä hauta, uskon,
Ainoa on osa kuolevaisten.
Eipä laula, kuten onnekkaille,
Toivon lintu joskus nousevani
Vielä ehompana entistänsä;
Eihän laula — synkän aaveen vaimen
Joikuu tuntuohoni tuonen joutsen.
Tuhat silmukkaisen rautaverkon
Kutoo tuonen poika, koukkusormi;
Ken nyt pääsisikään läpi tuosta,
Kenpä kuolon kanssa voittoisille? —
Ijäksikö pojjes, vanha isä! —
Sunko kanssas katos lapsen usko,
Lapsen viattomuus, lapsen toivo!
Kaipaus vaan kolkko tunnossani —
Minne kaipaus, — vaan tyhjyyteenkö? —

Ei! ma kaipaän, isä, kasvojasi,
Oppia, mi toivon säilytteli,
Katsetta, mi hehkui haudan taakse,
Ijäisyyden ilmaasunnoihin.

XIII.

Vuoren juurella on onkaloinen,
Sinne luonnon pieni päiväväki
Multaa kankkimahan riennätteli:
Sinne pieni kastemato kulki
Kulettaen maata muassansa,
Hyönteinenkin liiti ilman teitä,
Kantoi sinne pienen kortisensa,
Ilman lintu kantoi siemenyisen
Äsken tienohesta poimimansa,
Siitä kasvoi sitten kaunis taimi,
Koivun varreksi mi koitui viimein.

Monta kesää seisottuaan siinä,
Oksiakin kantoi useoita
Vehmastamaan runkoympeyräistä.
Kevätsateen usein kastellessa
Juurta sen, myös päivän paistellessa,
Nousi oksan latvaimille vielä
Urpo, kevään ensi esikoinen. —

Pohjolassa muuten päivän paiste
Kirkas on, voi mointa matkaan saada,
Jopa puuhun lehden alku nähtiin
Puhjenneeksi vihree, tuore, norja.
Lapset iloin huusi huomattuaan:
"Kevät joutuu, lehti puussa puhkee!" —
Päivä ain' ei paista pohjolassa:
Usein synkkä pilvi tuulen teitä
Kulkee eteen valkokynttiläisen.
Silloin urponen on katvehessa,
Lehti kirkkautta kaipajaapi —
Sade virkistävä ensiaikaan
Kostutteli lehtipienoisia,
Mutta saapui sitten toinen aika,
Jolloin pilvenlokk' ei ollenkana
Tietä löynnyt koivun onkalolle.
Silloin sitä liijoin päivä poltti,
Kuivui, raukka, kesken kasvuansa. —
Talon metsässä kuin koivu kasvoi,
Noudimme sen silloin isän kanssa
Säännön mukaan kotiin polttopuuksi. —
Niinhän seisoi torpankirjoissamme:
"Tuoretta vaan aidaksiks' saa ottaa,
Polttopuuksi pystyskuivuneita,
Maassa makaavia korjaella". —
Ennen kuin me puuta hakkasimme,
Katselimme sitä säälitellen,
Siinä lausui mulle vanha isä:
"Poikaseni, nääthän, miten kasvi
Kirkkautta kaipajaa ja vettä,
Muuten kuivettuu se polttopuuksi —
Niin on myöskin laita ihmiselon:
Herran sana hälle päivän valon,
Ilomielen tuottaa — huojentaakseen
Siten elonhuolten raskaan kuorman.
— Mutta sama sana johtaa meitä
Usein itkun korpeen kärsimyksiin;
Se on ihmis'elon sadekuuro.

Ilo, suru siten vaihetellen
Seuraa elontieellä väistymättä —
Onnekas ken miehen tunteet myötä
Astuu rohkeana pimentoihin! —
Jonk' on elo pelkkää huvitusta,
Sen on sortuminen polttopuuksi;
Ken taas pelkästään vaan kyyneleitä
Elon tiellä saisi osaksensa,
Märkänis kuin hirsi maassa maaten.
Sikspä synkeimpäänkin usvayöhön
Joskus toivon valo pilkuttaapi;
Siks' on mieron poika naurusuulla
Kerta kylläisesti syötyänsä;
Siksi rauha sairaan kasvot kultaa
Kun hän asennon saa sattumalta,
Jossa polte hetkiseksi taltuu. —
Koivu täss' on kovan nähdä, saanut,
Toinen kova näkemättä vielä:
Nyt se silvotahan polttopuuksi, —
Mutta sitten taasen tuhostansa
Nousee taajapäinen nurmen nukka,
Niin myös tomustansa ihmishenki
Nousee ehompana entistänsä".

XIV.

Monta aikaa sisko, pieni Leena,
Kuumevuotehella sairasteli,
Kaljuksi jo kävi keltatukka,
Kalpeaksi muoto, kaunokaisen;
Monta haavaa raukan kurkun alla
Verta, särynnäistä vuodatteli. —
Oli saapununna maille joulu,
Ihmisille rauhan, riemun päivä,
Meille itkunpäiväksi se muuttui. —
Aattoilta, kello yksitoista;
Söimme silakan ja leipämurun,
Sitten istumahan tulen luokse,
Syliin pyysi päästä pieni Leena.
Iloisena hohti kalpee kasvo;
Hetken tulta kohden katsottuaan:
"Äiti, viekää porstuan päälle maata!"
Sanoi, otti siteen kurkustansa,
Vitkaan katsoi, painoi haavaan jälleen.
Silmä valju väsyi, umpeen vaipui,
Hengen veto kävi harvemmaksi,
Käsi rinnan päällä vavahteli.
Minä luulin hänen nukkuneeksi,
Niin hän iloisalta siinä näytti;
Kerta vielä hehkui kirkas silmä,
Ylös katsoi, sitten sammui taasen. —
"Lapset", virkkoi äiti, "taivahassa,
Luojan luon' on kohta pieni Leena." —
Kuuma kyynel silloin poskipäillä
Välähteli meidän, lapsen kolmen;
Sinis itkimme kun äiti laski
Sänkyyn sylistänsä kylmän vainaan. —

"Kolmen haavan sijaan taivahassa
Lapsosemme kantaa siipeä kahta,
Niillä liittää kohden lapsiparvein,
Siellä näkee veljen, ennen kuolleen,
Vielä siskon, Reeta pienokaisen.
Sinne, toivon, teitä odotetaan

Puutetta ja nälkää kärsimästä —
Pientä siskoanne nälk' ei vaivaa,
Eikä vilu, kalman kolkko polte! —
Mene, poika, luokse isän, lausu:
Avutta hän tulkoon kanssas kotiin,
Elköön vaivatko hän ihmisiä
Pyynnöillämme — rauhaan pääsi tyttö!"

Pakkaishuuru huoneesemme
Tunki sisään ikkunoista
Rikkeimistä, jäätyneistä.
Hengittäissä huurun suitsu
Välkähteli edessäsi
Hämärissä aaveen lailla,
Huh! — nyt rientää öiseen ilmaan
Onko kyllin rohkeutta!
Vavahtaahan sydän arka
Huoneessakin liikkuissani? —
Suorin vaatteen puolkuntoisen,
Lippulakin korvilleni,
Ukkovaarin turkkiruoju —
Perintöni vainajalta —
Kurpposkengät rikkinäiset,
Olkitukko pohjallansa.
Jopa aukaisen ma uksen,
Josta huuru talviöinen
Tulvii huoneen perään asti,
Kuin on valkee lammaslauma.
Siunasin ja suljin uksen;
Heittäiden Jumalallani
Aloin käydä talviyössä
Räiskyvässä pakkasessa,
Jommoista vaan harvoin muistan.
Silmä kiiti taivahille
Etsein Luojan istuimia,
Joille hengin huokoaime
Puutteissamme vaiTELoiden.
Tähdet välkkyi korkeulla
Sinikantta kirjaellen,
Kuuluit tähtein keskuksena
Kuin on paimen laumassansa.
Askeleeni, joutukatte
Isän luokse! — pieni sisko
Pois on mennyt tähtein luokse,
Miss' ei suotta kyynel juokse;
Tät' ei uutta isä siellä
Huviksensa tiedä vielä,
Luulee ett' on nälissänsä,
Kivuissansa sisko vielä.
— Miten mahtaa isä kulta
Iloita kun kuulee multa,
Ett' on sisko taivahassa
Elämässä onnekkaassa!
Kirkkotarha. Pelkäisinkö?
Enhän; usein ennen tästä
Astuskelin huoletonna.
Surman henget hautain luona
Asustaa — niin mainitahan;
Pahaa jos nuo mulle tekis,
Sisko taivaassa sen näkis,
Puolestani pyytäis Luojaa
LäheTTämään mulle suojaa.
— Kylmä karmii jalkojani,
Parannanpa kulkuani —
Vastaviima hieman jäätää

Valkeaksi poskipäätä;
Hierelenpä käydessäni,
Etten hukkaa lämmintäni
Jantuksessa hieroissani
Jäätäneitä poskiani.

Tääll' on kylmä, lämmin tuolla
Kuun ja tähtiparvein puolla,
Täällä ilta, aamu siellä
Lekottava, heilamoiva,
Eihän ole kuultu vielä
Taivaan päivän laskeavan.
Vielä miekin saanen kerta
Siellä valkeuden maassa,
Joss' on köyhä rikkaan verta,
Asuskella loistavassa,
Lämpymässä kammiossa
Siskon, isän, äidin kanssa,
Kanssa veljein, siskoin toisten —

Tuoss on metsä, marjamaamme,
Joss' oon siskovainaan kanssa
Puolamia poimiskellut.
Huh, kuin tummaa, sudet vainen
Siellä talvin asustavat;
Tohtisinko aidan luokse
Mennä, en, en pääsisikään;
Lunt' ois turkinhelmaan asti,
Enemmän, ois uomilleni.
Oispa hauska koettaa tuota
Josko pääsis astumahan —!
Siunatkoon, kuin mietin vainen
Turhia ja hiljaa kuljen,
Vaikk' on sisko laudan päällä,
Isä tiedotonna täällä.
Täällä? — oikein, tuli loistaa
Ikkunoista, tuskin enää
Matkaa lienee virstan verran;
Juoksisinpa sinne asti — —
Suksittaisin, jos ois sukset,
Tuosta pitkin aitooviertä — —

Talolle niin viimein pääsen,
Sisään astun huurun myötä.
Tuli lekkui kulmakkeessa
Korkealle, torniin asti,
Koko huoneen kirkastaen.
Väki juhlavaatteissansa
Vuotti kunnon illallista,
Jota pöytään laadittihin.
"Oisko aikaa olla täällä
Kenties saisin tähtehiä" —
Tuumasin, vaan kohta keksin
Isän ovipenkin päässä.
Kyynäspäät oli polvillansa,
Otsa vasten kämmeniä,
Lakin lippu silmäin eessä
Etten nähnyt muotoansa.
Luokse hiivin hiljaksensa,
Lausuin samoin asiani.
Otsa kirkastui jo isän,
Ylös nousi, lausui vainen:
"Kiitos Herran! rauha maassa
Olkoon kuin on taivahassa!" —
Lähdimme niin talvisäähän.

XV.

Kyrön joen rinteellä seisoo
Ikäarvoisena vanhuksena
Pappilamme; punaiselta hohtaa
Kauvaksi jo iso asuinsuoja.
Siellä ennen asui onnekkaana
Hurskas sielunhoiva, kirkkoherra,
Nautti huoletoinna Herran lahjaa,
Jota alamaiset auliaasti
Kaiken vuotta sinne kanneskeli.
Lihava ei ollut kirkkoherra,
Sairaanlainen, aivan vatsaa vailla,
Jonka muuten muistopatsahaksi
Kasvattelee moni jalo herra.
Muoto kuiva paljon muistutteli
Kaljupäisnä, "nykittyä pyytä,"
Jonka ensin ampuu metsämiesi,
Vaimo vaivaselta siivet sipoo.
Vaan ei toki kunnan kirkkoherran
Rouva hältä höyheniä vienyt:
Lienee menneet ennen tehtyänsä
Monta turhaa lentoyritystä
Joukon etupäässä taivahille;
Tai ne lienee lentoon lehahtanna
Ylön suuren miettimisen kautta.
Saarnoissaan ei toki vaivaa nähnyt,
Valmiit olivat ne aikaa sitten.
"Kolme kymmentä" — ain' arveltiin —
"Vuotta samaa saarnasarjaa käytti!"
Min' en muista hänen saarnannehen,
Apulainen tehtävän täytti:
Mutta jalo herra työskenteli
Aamust' iltaan asti saatavissaan,
Tuo se palttisesti päättä vaivaa,
Tuo se vanhukselta tukkaa kysyy.

Kerta istuin kyökin ikkunalla,
Oven kautta kammarihin katsoin,
Siellä rouvinensa jalo herra
Matemaatilliset mutkat suorii.
Edessänsä seisoi rommipullo,
Vesi ruukku, aski sokeria;
Ruskeana täyteläinen lasi
Höyry, tarjoi siitä rouvallenki:
"Maista kultaseni! kolmas lasi
Sattui tulla muita voimakkaampi;
Maista, lausu, tokko tohdin juoda,
Pohjaan asti, vaikka puolitiehen!"
Rouva kulta hopialusikalla
Maisti tarjottua hurmemettä:
"Voinet ehkä juoda pohjaan asti,
Jos sä sitten riisut nukkumahan."
"Armas kulta, tuot' en jouda vielä,
Viel' on päivän tili tekemättä." —
Paksu kirja lojui polvillansa —
Lienee sangen ahne kirjamiesi —
Kirjaa nosti, aukaisi ja alkoi:
"Harjun Maijan voit' on viisi naulaa.
Vaikk' on, kuulin, kuusi lypsävätä.
Laakson Tommin naul' on vailinainen,
Täytyy vasta tuoda luotii neljä;
Aika rakkari tuo Luoman Kustu,
Puolinaulaa ylitse niin tuosta
Kehtaa vähennellä; kyllä muistan,

Ryppyä ei saanut, ahnevatsa! —
Töllin leski kolmen vuoden rästit
Maksakoon, tai muuten panen "herran",
Lurjuksia oikeuden kautta
Täytyy pinnistellä, eipä auta.
— "Ehkä heitämme nuo kolme naulaa,
Lehmänsäkin viety saatavista,
Aikaa sitten lienee kaksi vuotta,
Kerjuull' elää, hoitaa lapsiansa."
— "Vielä mitä! silloin oli lehmä,
Milloin rästikirjaan kirjoittelin —
Onpa mökki vielä, siihen tartun
Ett'ei joku meitä ennen ehdi."
Noin se lausui jalo kirkkoherra,
Sitten riemuin maisti maljastansa,
Sivun käänsi, huokasi ja jatkoi:
"Soinin Kalle maksoi talvivoilla,
Vaikk' on kesä; — kovin väärin tehty!
Minä heille saman saarnan pidän,
Josko kesä taikka talvi lienee" —
Tuossa kunnan herra puhui totta. —
"Lurjuksia! eivät muista tuota".
Jotka Herran sanaa ilmoittavat,
Pitää siitä eläkkeensä saada!
Vielä kuuluu niinkin raamatuissa:
Joka sanoin tulee neuvotuksi,
Jakakohon kaikenmoista hyvää
Sille, joka häntä neuvoo — mutta
Hyvää moinen? — vanhaa talvivoita!
Täytyy antaa torua apulaisen
Aikalailla ensi saarnassansa!" —

"Isä, äiti, mitä haastelette?"
Kysyi, sisään tullen, nuori nainen.
Kunnan kirkkoherra kirjan heitti
Polvillensa, ryypyn otti, lausui:
"Haastelemme sielun autuudesta,
Kansan saituudesta tarkkuudesta,
Miten ahneutta mailma täynnä,
Miten turhaan sitä vastustamme,
Käyden hyvän esimerkin tietä." —

"Hyvä isä, miksi parjausta,
Miksi syyttää muita rikoksesta,
Joka raskaimmasti meitä painaa?
Jos on kunnassamme ahneutta,
Opin siihen ovat meiltä saaneet."
Lausui noin ja sitten poistui taasen. —
"Voi kuin lapsellinen Jenny rukka!
Mekö ahnehia? hitto vieköön!
Oma lapsi soimaa vasten silmää. —
Kuule vaimo, neljää tynnyriä
Väkemmän on tulo tämän vuoden,
Siihen johti säännöllinen renki,
Kuuluu käyttänehen ryykipuuta —
Ryykipuuta papin saatavissa!
— Päivän tili tekemättä vielä —
Kohta, toivon, saamme lehmää kaksi:
Heikkona on Tuuran vanha muori,
Kohta kuolee. — Viidan ukkovaari
Käynee juoksujalan samaa tietä. —
Kaunis tapa: vanhuksien lehmä
Talutetaan sielun paimenelle.
Kenties muuten vainaan perikunta
Siitä sulan suotta kinastaisi,

Ahneulla sielut turmeleisi."

Tytön ääni kuului seinän takaa:
"Isä toivoo että kaikki kansa
Kuolis, saisi useamman lehmän —
Kuka silloin pappilaan ne toisi? —
Ootte vanha, koht' on oma vuoro,
Silloin vielä saamme yhden lehmän!"
— Noin se keskusteli kahden kesken,
Jumaliset, hurskaat paimenpuolet.
Minä kuulin kaiken kyökin kautta,
Mietin: jahka tulen suuremmaksi,
Kuulemani maailmalle soitan,
Täss' on heikon heikko soitelmani.

XVI.

Sydänyön on taasen hetki —
Oi kuin onkin synkkä yö!
Taasen voimat viimeisetkin
Vaatii multa päivätyö.

Kaikkialla nukkuneita,
Taikka torkkuvia vaan;
Henget saattakohot heitä
Rauhaisesti nukkumaan!

Kestä vielä tunti, kaksi,
Valmihiksi työni saan —
Eihän uni asukkaaksi
Luotu, vierahaksi vaan.

Huomiseksi lapsosille
Täss' on leipä saatava;
Suurusta kun sais jo niille,
Helpp' ois yönkin valvoa.

Vielä tunti; — karvastaapi
Öljyn katku silmiä —
Onnekas ken päivin saapi
Työnsä, yönsä levähtää!

Eikö mitä, päivin työni
Näin ei tyyntä, rauhaisaa
Oisikaan, ei maaten yöni
Runolliset ollenkaan.

Työ on tehty, kiitos Herran —
Mutta tuskin vielä meen
Levolle, kun valpas kerran —
Ainaan työtä huomiseen.

XVII.

Noin se miesi lausui kerta: aikaa jos nyt oisi vaan,
Haluaisin samoella halki koko Suomenmaan,
Väinön maata katsastaisin, Väinön kansaa oppisin,
Luulen että Väinön henki näissä elää vieläkin.

Ain' on Suomalaisen mieli näitä maita oppimaan,
Väinön laulu, Väinön kieli hält' ei jouda unholaan;
Mäillä, mailla, metsistöissä ääni kaikuin helkkivi,
Vihannilla laaksomailla suloisemmin kuitenkin.

Niin on merten lahdelmilla suomalainen sointisuus,
Järvillämme saarisilla läikyn, loiston mahtavuus;

Täällä meidän valjokansa työskentelee utteraan,
Milloin muokkaa peltojansa, milloin laskee verkkojaan.

Laivat kiittää laineissa omat konnut kierrellen,
Venheet, purret lahdelmilla ketterästi eellehen.
Täss' on virka suomalaisten seista tuulet, myöteiset,
Täss' on toimi miesten, naisten, tässä hankkeet yhteiset.

Tässä alaa rakkauille uhraavalle, alttiille,
Jok' ei kysy: mikä mulle, kysyy: mikä hänelle!
Tässä isät nukkunehet samaa Herraa rukoili,
Tässä kansaa nousevata onnekkaaksi siunasi!

Tässä huolet yhteisesti heitettiin Herran luo,
Joka niille aikansa tarpeellisen avun tuo;
Isät, äidit langennehet, tää on teidän hautamaa,
Nykyiset ja tulevatkin polvet tässä suojan saa.

Niin se kiittää maine maamme kansanensa eteenpäin,
Uutta, uutta kuulla saamme, kallein kuultu kuuluu näin:
Suomalainen, Luojastasi elä ero milloinkaan!
Jos on Herra suojanasi, niin on suojas koko maa.

Perintö niin säilyy pyhä nouseville taasenkin
Eneten ja karttuin yhä, eistyin lennoin rohkein! —
Tät' ei muikalainen mieli pysty konsaan oppimaan;
Se on vieras näillä mailla, lemmein kokonaan.

XVII.

Mä kuutamoi-iltana moisna
Tuon Pohjolan leimuvan näin,
Näin iltana, vieläpä toisna,
Kun silmäsin tähtiä päin;
Tuo leimu, tuo säihkyvä kulta
Pois huolia huuhteli multa,
Mä huudahdin mielessäin:

Kun Pohjolan liekki voi poistaa
Tuon huurtehisen sumuyön,
Ja taivaalla leimuna loistaa,
Kuin säihkyvä priljanttivyo —
Niin laihnaos henkesi suojaa
Sä meillekin, rakkahin Luoja,
Lailla Pohjolan leimuamaan!

Kun turmio, juopumus raastaa
Mun kallihin kansani noin,
Ja auhtomme täynnä on saastaa,
Niin suo, että kauttasi voin
Seurakunnassa puhtaana olla,
Ja muilleki oppaaksi tulla,
Kuin leimusi herttainen!

Suo valjeta kansalle aamu,
Ja henkesi kirkkahan vaan
Niin loistaa, ett' viimeisen haamun
Pois mailtamme karkottaa! —
Sitä vartoen käymme me liittoon,
Ja yhdessä taistoon ja voittoon,
Vaan turvamme taivaassa on.

XVIII.

O, Herra taivahan,
Ja turva kalliin maamme:

Kiiruhda sotimaan!
Sinussa voiton saamme —
Kun joukko perkeleen,
Ja pahain ihmisten
On tullut seuranamme
Rivaansa heitellen.

O, Juudan sotilas:
Maaltamme hirmut estä!
Me Sinun avuttas
Emme voi moista kestää —
Ilkeillä juonilla
Ja myrkkynuolilla
Ne saastuttaa; Sä pestä
Voit meitä undesta.

Tuo virta myrkkyyinen
Käy helvetistä asti;
Se nimeen perkeleen
Tuhannet meistä kasti;
Ja Suomen kansa, maa
Nyt siitä surman saa,
Ivalla viekkahasti
Se meitä upottaa.

Ei kansan siveys
Konsaan voi tässä kukoistaa,
Kun usvan synkeys
Noin tähtein valon poistaa; —
On katkera tuo:
Ei päästä seimen luo,
Miss' Herra Kristus loistaa;
Siis, Isä, apu suo!

Kun muutkin sortajat
Saa, Herra, surman Sulta,
Niin viinakauppiaat
Sais' maistaa samaa tulta —
Kas silloin siveys,
Raittius, rehtevyys
Ja kansan lapsikulta
On sama yhteys!

XIX.

Armon Herra laupeas,
Meille taasen ilta koitti,
Kaitsit päivän armollas,
Luotu Herran avuin voitti
Vihollisen hyökkäykset,
Turmeluksen pimitykset.

Kylvä iltaruskossa
Siunausta ihmisille,
Ett'ei kuolonvaaroja
Pimeys tuo halmehille,
Joita samoo synninlapsi
Luojaallensa kunniaksi.

Öinen pelko kamala
Kirkkaudellasi poista,
Ettei synninhaamuja
Unenlapsen silmäs loista;
Että vuoderauhan saapi,
Herran nimeen nukkuuapi.

Johda myös se mielehen,
Ett' on joskus viime kerta,
Koska vaipuu vaivainen,
Ett'ei nouse vuotehelta;
Siksi johda huokaamahan
Tietä auki kunniahan!

XX.

Tule, Jesu, tyköni,
Hallitse mun eloni,
Ett'ei mailma pettele,
Puolehensa vetele!

Jesu veres voimalla,
Elävällä sanalla
Johda lasta eksyvää,
Että luokses kerkeää!

Anna runsain armosi,
Kanna hautaan syntini,
Uusi mulle sydän luo,
Saastaisuudest' ero suo!

Veres kuuma, juokseva,
Kyynel kullanhohtava
Pestäkseni tuottele,
Riemun ve'ellä juottele!

Muista, Herra, kuolevat,
Vapisevat sairahat,
Heiltäkin ett' toisinaan
Väsyis kyynel juoksemaan.

Jesu uskon alkaja,
Katuvaisten auttaja,
Anna työs enetä,
Maailmalle leveä!

Jesu, kautta kuoleman
Riennä, riennä auttamaan,
Koska iltakello soi,
Eikä pääni nousta voi!

XXI.

Kansa rientää kohden korpimaita,
Lehdot kelkkaa, vilkkuu vaaleet auhtot,
Laaksot vilvakoitsee kukkaisista,
Kummut kaikuu lintuin lauleloista,
Vilisevät karjat metsistöissä,
Vuorten kotkat kohoo taivahilla.

Herran silmä kääntyy pilven luota,
Lempeänä katsoo lapsilaumaa,
Joka väsymättä, voipumatta
Pilven liikenteitä seurajaapi.
Tuhat silmää tähtää pilveen päin,
Sieltä vastaa Herran silmä yksin.

— Miten lempeä on isän silmä,
Konsa tarkastaa Hän lapsilaumaa,
Jonka ottanut on omaksensa!
Lasten horjahdust' ei isä huomaa,
Langetessa antaa auttaa toisten
Koska hyöty kahdenkertaisena

Koituu siitä: — apu nostetulle,
Varoitus ja neuvo nostajalle.
— Vaan ken tuolla joukon etupäässä
Miehukkaasti aatelmoiden astuu!
Ken tuo sorja, reima asussansa,
Joll' on toivon valo kulmillansa? —

Sill' on käsi vankka, vahva varsi,
Suora, käskeväinen käytösparsi. —
Etkö tunne kansan johtajata,
Jonk' on silmänluonti leimuvainen,
Pyhää kiivautta katseet toistaa,
Taivaan tuli otsallansa loistaa.

Se on Mooses, miesi yleväinen,
Jok' on salaisesti säilytetty,
Sitten kohotettu kaislikosta —
Kasvoi kuningasten kartanossa.
Se on Mooses, jota metsätiellä
Puhutteli Herra pensahasta.

Käski viestit viedä Faaraolle
Ett' on Herran kansan uhriaika,
Aika tullut rientää Jumaloihin.
Se on Mooses, joka seikat suorii
Selvillensä päästä vainokansan
Vapahaksi vieraan orjuudesta.

XXII.

Impi, jonka Luoja soi
Tulla luoksein lausuin armon sanaa,
Helmen seppeliini loi,
Sirkut kukkaksiini toi,
Oi nyt onnen riemun aikaa!
Öin ja päivin laulut kaikaa;
"Jumala,
Karitsa!" —
Noin se kaikuu taukoomatta.

Impi puhtaan karitsan
Veressä on valkaistuna vallan,
Muodon kantaa hohtosan,
Sanan lausuu laupeaan:
"Kaikkein tähden astui kerran
Kirouksen puulle Herra —
Lunastus
Vapahdus
Seuras siitä valituille.

Soihan kaunis kutsumus,
Kaikuu pitkin mailman lakeutta;
Juhlii Luojan asumus,
Sulhon pääll' on kaunistus —
Tulkaa! säästäkäätte työtä!
Oma työ ei kelpaa myötä;
Piikaset,
Neitsyet
Hääpukuun sen vaatettavat!

Nuopa Yljän impyset
Tekee Herran työtä kallihinta:
Kuolleen uskon räpäleet
Sadoilt' on he riisuneet —
Haavat huuhtoo kirkas viina,
Ruumiin verhoo puhdas liina,

Vaatteissa
Kalleissa
Käyt sä sorjan sulhon luokse!"

Noin se kuiski Impynen
Kun mä saavuin kutsuttuna kerran
Herran huoneen portille,
Hän mun auttoi huoneesen —
Monta pitkää päivää, yötä
Olin tehnyt turhaa työtä;
Laupius,
Rakkaus
Meit' ei kohtaa ansiosta.

Kiitoslauluun soinnu suu!
Karitsan on virsi veisattava —
Taivaan puistot kajahuu,
Pyhain joukko ilmaantuu,
Koko taivaan riemussansa
Perinnöksi armostansa
Lahjoitti
Luojani —
vajentaa jo suun.

Lepään, olen huoleton,
Konsa horjahdin ma Herran helmaan.
— Herran lauma suuri on
Käynyt riemuun, karkeloon;
Ne voi kiittää kun mä vaivun
Jos vaan Herran tahtoon taivun;
Kohtapa
Taivaassa
Miekin laulan lakkaamatta.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HONKAKANNEL 1 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in

your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project

Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following

which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.